

Dönem: 23

Yasama Yılı: 2

TBMM

(S. Sayısı: 263)

Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Devleti Arasındaki Kara Sınırı Boyunca Yapılacak Mayın Temizleme Faaliyetleri ile İhale İşlemleri Hakkında Kanun Tasarısı ve Tarım, Orman ve Köyişleri ile Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/543)

Not: Tasarı Başkanlıkça; tali olarak Dışişleri, Milli Savunma ile Tarım, Orman ve Köyişleri komisyonlarına, esas olarak da Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilmiştir.

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

7/3/2008

Sayı: B.02.0.KKG.0.10/101-1505/1058

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 25/2/2008 tarihinde kararlaştırılan “Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Devleti Arasındaki Kara Sınırı Boyunca Yapılacak Mayın Temizleme Faaliyetleri ile İhale İşlemleri Hakkında Kanun Tasarısı” ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan
Başbakan

GENEL GEREKÇE

Soğuk savaş döneminin sona ermesi ile güvenlik kavramının algılanmasında meydana gelen değişikliklere bağlı olarak; konvansiyonel silahlarda yapılan büyük çaplı indirimlerin yanı sıra, çoğunlukla masum ve savunmasız sivillerin, özellikle de çocukların ölmesine veya sakat kalmasına neden olan Anti Personel Kara Mayınlarının (APKM) yasaklanması gündeme gelmiştir.

1996 yılında başta Kanada, Avusturya ve Almanya olmak üzere bir çok ülkenin ve sivil toplum örgütlerinin girişimleri ile APKM'lerin neden olduğu acılara ve kayıplara son vermek amacıyla APKM'lerin topyekün yasaklanmasını öngören ve Ottawa süreci olarak bilinen kapsamlı bir uluslararası çalışma başlatılmıştır.

Müzakere süreci ve hazırlıkları bir yıl gibi kısa sürede tamamlanan ve Kanada'nın Ottawa şehrinde imzalandığı için kısaca Ottawa Sözleşmesi olarak da bilinen "Anti-Personel Mayınların Kullanımının, Depolanmasının, Üretiminin ve Devredilmesinin Yasaklanması ve Bunların İmhası ile İlgili Sözleşme" 1/3/1999 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, Ottawa Sözleşmesini 12/3/2003 tarihinde kabul edilen 4824 sayılı Anti-Personel Mayınların Kullanımının, Depolanmasının, Üretiminin ve Devredilmesinin Yasaklanması ve Bunların İmhası ile İlgili Sözleşmeye Katılmamızın Uygun Bulduğuna Dair Kanun ile onaylamıştır.

Ottawa Sözleşmesi özetle;

- 1- APKM'lerin kullanılmasını, stoklanmasını, üretimini ve transferini yasaklamakta,
- 2- Sadece mayın tespit, temizleme ve imha tekniklerinin geliştirilmesi ve eğitim maksatları için belirli bir miktar mayın bulundurulmasına ve transferine müsaade edilmekte,
- 3- Dört yılı geçmeyecek şekilde en kısa sürede depolardaki bütün APKM'ler ile on yılı geçmeyecek şekilde döşeli bulunan bütün APKM'lerin imha edilmesini,
- 4- Mayın döşeli veya döşeli olmasından tereddüt edilen bölgelerin; işaretlenmesini, gözetlenmesini ve bu bölgelerin tel örgüsü veya diğer metotlarla tecrit edilmesini,
- 5- Taraf ülkeler arasında; mali yardım ve teknolojik işbirliği yapılmasına imkan sağlanmasını, içermektedir.

Söz konusu Sözleşmeye paralel olarak, Bakanlar Kurulunca gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Ancak, Ottawa Sözleşmesi gereğince yürütülmesi gereken mayın temizleme faaliyetlerinin esas ve usullerinin belirlenmesi için yasal düzenleme yapılması ihtiyacı doğmuş, bu amaçla bu Tasarı hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Madde ile; Kanunun kapsam ve amacı; Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Devleti arasındaki kara sınırında bulunan mayın (anti personel-anti tank mayınları) ile patlamamış mühimmatın temizlenmesi, imha edilmesi ve bu suretle elde edilecek arazilerin tarımsal amaçlı kullanılması işlemlerine ilişkin esas ve usullerini düzenlemek olarak belirlenmiştir.

Madde 2- Madde ile; mayın temizleme işinin ihalesinin ve bu ihaleye ilişkin olarak alınacak danışmanlık hizmetine ilişkin ihalenin, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa tabi olmaksızın Maliye Bakanlığınca yürütülmesi, mayın temizlemesine ilişkin ihalenin Hazineye ait veya Maliye Bakanlığınca idare edilen mayından temizlenecek alanlar ile müstakil kullanımı mümkün olmayan ve bu taşınmazlarla bütünlük teşkil eden Hazineye ait diğer taşınmazların tarımsal faaliyetlerde kullanılmak üzere yükleniciye bırakılması karşılığı yapılması öngörülmüştür.

Ayrıca söz konusu alanda bulunan ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ait olan taşınmazların da aynı yöntemle ihale edilmesine imkan tanınmıştır. Mayınlı alanda bulunmakla birlikte, 27/6/2005 tarihli ve 2005/9076 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı gereğince belirlenen askeri yasak bölge ile sınır hattı boyunca tesis edilecek sınır fiziki güvenlik sistemi (SFGS) için ihtiyaç duyulacak alanların tarımsal faaliyetlerde kullanılmak üzere yüklenicinin kullanımına bırakılmayacağı hüküm altına alınmıştır.

Maliye Bakanlığının bu konuda diğer kamu kurum ve kuruluşlarından isteyeceği bilgi ve belgelerin öncelikle ve ivedilikle temin edilmesi amaçlanmıştır. Ulusal güvenlik ve işin özelliği gereği, mayın temizleme işinin öncelik sırasının nasıl belirleneceği belirtilmiştir.

İhale komisyonları ile muayene ve kabul komisyonlarının oluşumu belirtilmiş, 3213 sayılı Maden Kanunu ve 6326 sayılı Petrol Kanunu hükümleri saklı tutulmuştur.

Madde 3- Mayın temizleme süresi ile taşınmazların tarımsal faaliyetlerde kullanılmasına ilişkin ihaleye esas sürenin nasıl belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

Madde 4- Kanunda belirtilen esaslara göre ihalenin gerçekleştirilememesi durumunda, söz konusu ihalenin Kamu İhale Kanununa göre yapılmasına imkan tanınmış ve Bakanlar Kuruluna, mayın temizleme işini veya mayın temizleme işinin hizmet satın alınması yoluyla yapılması halinde ihaleyi yapacak kamu kuruluşunu tespit etme yetkisi verilmiştir.

Madde 5- Yürürlük maddesidir.

Madde 6- Yürütme maddesidir.

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu

Esas No: 1/543

17/4/2008

Karar No: 16

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

7/03/2008 tarihinde Başkanlığınıza sunulan, "Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Devleti Arasındaki Kara Sınırı Boyunca Yapılacak Mayın Temizleme Faaliyetleri ile İhale İşlemleri Hakkında Kanun Tasarısı", Başkanlığınızca 18/03/2008 tarihinde esas komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna, tali komisyon olarak da Komisyonumuz ile Dışişleri ve Milli Savunma Komisyonlarına havale edilmiştir. Komisyonumuz, 10/04/2008 tarihli 10 uncu toplantısında, Hükümeti temsilen Maliye Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı ve Dışişleri Bakanlığı temsilcileri ile konuyla ilgili kamu meslek kuruluşlarının katılımıyla Tasarayı inceleyip müzakere etmiştir.

Tasarı ile Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Devleti arasındaki kara sınırında bulunan mayın (anti personel-anti tank mayınları) ile patlamamış mühimmatın temizlenmesi, imha edilmesi ve bu suretle elde edilecek arazilerin tarımsal amaçlı kullanılması işlemlerine ilişkin esas ve usuller düzenlenmektedir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmeler sırasında Tasarının kapsamı ve getiriliş gerekçesine ilişkin başta Maliye Bakanı olmak üzere Hükümet temsilcileri tarafından şu bilgiler verilmiştir:

- Suriye sınırında bulunan ve 1950'li yıllarda döşenen mayınların temizlenmesi düşüncesi, 1996 yılında Kanada, Avusturya ve Almanya başta olmak üzere birçok ülkenin ve sivil toplum örgütlerinin girişimleri sonucu imzaya açılan, kısaca Ottawa sözleşmesi olarak da bilinen ve 01/03/1999 tarihinde yürürlüğe giren, Anti-Personel Mayınların Kullanımının, Depolanmasının, Üretiminin ve Devredilmesinin Yasaklanması ve Bunların imhasıyla İlgili Sözleşmenin, 12/03/2003 tarihinde 4824 sayılı Kanunla kabul edilmesini müteakip, Hükümetin gündemine alınmıştır.

- Ottawa sözleşmesinde anti-personel kara mayınlarının kullanılması, stoklanması, üretimi ve transferi yasaklanmakta; ayrıca depolardaki mayınların 4 yılı geçmeyecek şekilde en kısa sürede, döşeli bulunan bütün anti-personel kara mayınlarının ise 10 yılı geçmeyecek şekilde, imha edilmesi öngörülmüş ve Ülkemiz açısından bu süreç işlemeye başlamıştır. Dolayısıyla, 2014 yılına kadar döşeli bütün mayınların temizlenmesi Ülkemiz adına uluslararası bir yükümlülük olmuştur.

- Bakanlar Kurulununun 31/01/2005 ve 13/06/2005 tarihli kararları ile de Ülkemiz ile Suriye sınırında yer alan, Hatay, Kilis, Gaziantep, Şanlıurfa, Mardin ve Şırnak il sınırlarını kapsayan yaklaşık 216 bin dekar mayınlı alanın temizlenmesi görevi Maliye Bakanlığına tevdi edilmiştir. Konuyla ilgili kamu kurum ve kuruluşlarıyla yapılan görüşmeler ve mayınlı sahalarda yapılan çalışmalar neticesinde mayın temizleme işinin esas ihale şartnamesi hazırlanmıştır. Uygulanmakta olan maliye politikası gerekleri açısından bütçe disiplininin taviz vermemek, yıllardır atıl olan mayınlı taşınmazları bir an önce ekonomiye kazandırarak bölgede yaşanan işsizlik sorununa çözüm üretmek amacıyla, söz konusu şartnamede, bütçeden herhangi bir ödeme yapılmaksızın mayınlı arazilerin temizlenmesi karşılığı yüklenicinin kullanımına tarımsal faaliyetlerde kullanılmak üzere bırakılması esası benimsenmiştir.

- Dönemin muhalefet partisi tarafından Danıştay nezdinde Başbakanlık ve Maliye Bakanlığı aleyhine Bakanlar Kurulu kararlarının, Mardin ve Şırnak illerinde yapılan ihalelerin ve ihale şartnamelerinin iptali ve öncelikle yürütmesinin durdurulmasının istemiyle dava açılmıştır. Söz konusu davaya ilişkin Danıştay 13 üncü Dairesinin 16/04/2007 gün ve 2007/3295 sayılı ilamı ile Bakanlar Kurulu kararlarıyla Mardin ve Şırnak illerinde yapılan ihaleler hakkında karar vermeye gerek olmadığına ancak ihale şartnamesinin yürütülmesinin durdurulmasına karar verilmiştir. Bu nedenle mayın temizleme faaliyetine ilişkin esas ve usulleri düzenleyen Ülkemiz ile Suriye Arap Cumhuriyeti arasındaki kara sınırı boyunca yapılacak mayın temizleme faaliyetleriyle ilgili ihale işlemleri hakkında bu Kanun Tasarısı hazırlanmıştır.

- Ana hatlarıyla, söz konusu Kanun Tasarısıyla mayın temizleme ihalesiyle bu işlemlere ilişkin olarak danışmanlık hizmeti alınması işinin 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa tabi olmayacağı; mayın temizleme ihalesinin hazineye ait mayından temizlenecek alanların tarımsal faaliyetlerde kullanılmak üzere yükleniciye bırakılması karşılığı yapılacağı, mayın temizleme süresinin 5 yılı, taşınmazların tarımsal faaliyetlerde kullanılmasına ilişkin sürenin ise 44 yılı geçmemek üzere belirleneceği; mayın temizleme ihalesinin bu Kanunda belirtilen esaslar çerçevesinde yapılamaması halinde, Kamu ihale Kanunu hükümlerine göre hizmet alınmak suretiyle yapılabileceği; ayrıca Bakanlar Kurulunun gerektiğinde mayın temizleme işini ve ihale işlemlerini yürütecek kamu kuruluşunu belirlemeye yetkili olduğu hususları düzenlenmiştir.

- Tasarıyla mayın temizleme işi ile temizlenen alandaki kullanım hakkının bir arada verilmesi amaçlanmıştır. Şüphesiz ki bu iki işlemin bir arada yapılması kararına, bu işte uzman kamu otoritelerinin, Ülkemiz adına daha karlı olacağı şeklinde yaklaşımları ve bu yönde yapılan değerlendirmeler sonucu varılmıştır. Özellikle Danıştay'ın vermiş olduğu kararlarda da görüldüğü üzere, bu iki işlemin bir arada mevcut ihale kanunlarıyla yapılması mümkün gözükmemektedir. Dolayısıyla yapılması istenilen işten kaynaklanan teknik zorunluluk ve kamu yararı gereği salt bu iş için özel bir düzenleme yapmaya ihtiyaç duyulmuştur. Tasarıyla öngörülen ve kamu yararı görülen bu öncelikli hedefin yapılacak ihaleyle başarılabilmesi durumunda, mer'i ihale kanunlarına göre söz konusu işler mayın temizleme ve arazi kullanımı olmak üzere ayrı ayrı ihale edilecektir.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde görüşmeleri sırasında lehte ve aleyhte olmak üzere değerlendirmelerde bulunulmuştur. Yapılan müzakereler sonucunda:

Suriye sınırındaki yaklaşık 216 bin dekarlık mayınlı alanın kullanılamamasının gerek ülke ekonomisi ve istihdamı gerekse bölge ekonomisi adına büyük bir kayıp olduğu, bölgedeki mayınlar yüzünden binlerce insanımızın ya sakat kaldığı yada hayatını kaybettiği,

1950'li yıllarda mayın döşenmesinin ülke güvenliği bakımından bir anlam ifade etmekle beraber; günümüzde, teknolojik gelişmelere paralel olarak ülke güvenliği anlayışı değiştiğinden, sınır güvenliğinin mayınla sağlanması gereğinin kalmadığı ve artık başta Avrupa ülkeleri olmak üzere pek çok ülke için sınırların mayınla korunmasının ilkel bir yaklaşım olduğu,

Dolayısıyla söz konusu arazilerin mayından temizlenmesi ve bu arazilerin organik tarım gibi nitelikli zirai faaliyette kullanılmasının Ülkemiz adına geç kalınmış bir adım olduğu ve bu yönde atılacak adımların, söz konusu bölgedeki terör, ekonomik, sosyal ve işsizlik gibi had safhadaki sorunların çözümüne katkı sağlamasının muhakkak olduğu,

Bölgedeki arazinin sanıldığı kadar verimli ve büyük ölçekli olmadığı, 200 metreyle 800 metre arasında değişen genişliğe sahip, yeri geldiği zaman sulanamayan bir arazi olduğu; mayın temizleme işlerinin ve bölgede yapılması düşünülen organik tarım faaliyeti gibi nitelikli tarımsal faaliyetlerin ciddi maliyet gerektiren işler olduğu,

Yine söz konusu arazilerin tarıma kazandırılmasının yetmediği, yapılan üretime ivme ve süreklilik kazandıracak pazar ve sınai üretim olanaklarının da sağlanması gerektiği, ayrıca, ileri teknoloji ve bilimsel üretim imkanlarını kullanabilen firmalar aracılığıyla yapılacak nitelikli tarımsal faaliyetin, Ülkemize sağlayacağı katma değerın daha fazla olacağı,

Bölgede uzun yıllar toprak reformu çerçevesinde çiftçilere parçalı toprak dağıtımının hem bölge insanı için hem de tarımsal varlıkların ideal kullanımı bakımından arzu edilen neticeleri vermediği,

Bütün bunların yanı sıra bütçeye ek yük getirmeden bu işlerin yapılmasının hedeflendiği düşünüldüğünde, Tasarıda öngörülen, bu arazilerin 44 yıllığına kullanım hakkı tanınarak büyük firmalara verilmesinin doğru bir yaklaşım olduğu,

Söz konusu işler için açılacak ihalelerde, ihaleye girecek katılımcılarda bu hizmetlerin gerektirdiği teknik yeterliliğin dışında subjektif bir takım sınırlamalara gitmenin, rekabetçi ve şeffaf olmayan ve Ülke menfaatleri ve kamu yararına aykırı uygulamalar olacağı,

Rekabet içermeyen ve şeffaf olmayan bir ortamda söz konusu işlerin belli kişilere veya kuruluşlara verilmesinin, sonradan arzu edilmeyen şaibe iddialarıyla karşılaşılmasına neden olacağı,

Özellikle yatırımcı ve yüklenicilerin şeffaf bir ortamda ve kamuoyu önünde ortaya çıkmaları ve belirlenmesinin, katılımcıların şahsında ileri sürülebilecek başta güvenlik olmak üzere bir takım endişelerin anlaşılmasına ve giderilmesine katkı sağlayacak en ideal yol olacağı, Tasarıda gözetilen usulle bu ideal ortamın sağlandığı,

Ottawa sözleşmesini imzalamakla Ülkemizin uluslararası bir yükümlülüğe girdiği, 12 Mart 2003 tarihli 4824 sayılı Kanunla da bu sözleşmenin gereklerini uygulamanın icra organları için zorunluluk olduğu,

Dolayısıyla bu sözleşmenin uygulanmasına hizmet edecek ve icra organlarının önünü açacak bir düzenlemenin yapılmasının, Ülkemizin uluslararası alandaki menfaatleri ve temsili bakımından vazgeçilmez aciliyette ve önemde bir gereklilik olduğu, ayrıca Tasarının kanunlaşmasıyla uluslararası platformda Ülkemiz adına hareket eden temsilcilerimizin elinin güçleneceği,

Tasarıda söz konusu bölgede olabilecek başta petrol olmak üzere her türlü yeraltı zenginlikleri hakkında, genel mevzuata atıf yapılmakla Ülke menfaatlerinin korunduğu, vb.

Gerekçelerle, Tasarının ana gayesi olan söz konusu sınır bölgesinin mayından temizlenmesi ve bu arazilerin nitelikli tarımsal faaliyet yapılmak suretiyle ülke ekonomisine kazandırılmasına ilişkin içerdiği hükümler bütün üyelerimizce ittifakla benimsenmiş; Tasarının bu işlemlerin yapılma usulünü belirleyen hükümleri ise ekteki muhalefet şerhlerindeki azınlık görüşlerine karşı oy çokluğuyla Komisyonumuzca benimsenmiştir.

Komisyonumuz Tasarı üzerinde tali komisyon olarak belirlenmiş olduğundan, İçtüzüğün 23 üncü maddesine istinaden, maddelerini ayrıca müzakere etmeden Komisyonumuzun uygunluk görüşünün esas komisyona bildirilmesiyle yetinilmesine, karar verilmiştir. Tasarının aleyhindeki görüş ve öneriler rapora ekli muhalefet şerhlerinde belirtildiği için ayrıca rapor içerisinde belirtmeye gerek duyulmamıştır.

Raporumuz, Plan ve Bütçe Komisyonuna sunulmak üzere arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Vahit Kirişci</i>	<i>Mehmet Erdoğan</i>	<i>Nuri Uslu</i>
Adana	Adıyaman	Uşak
Kâtip	Üye	Üye
Özlem Müftüoğlu	Özkan Öksüz	<i>Ertekin Çolak</i>
Gaziantep	Konya	Artvin
(İmzada Bulunamadı)		
Üye	Üye	Üye
<i>Abdurrahman Müfit Yetkin</i>	<i>Zülfikar İzol</i>	<i>Ali İhsan Merdanoğlu</i>
Şanlıurfa	Şanlıurfa	Diyarbakır
Üye	Üye	Üye
<i>Ali Koyuncu</i>	<i>Orhan Karasayar</i>	<i>İbrahim Yiğit</i>
Bursa	Hatay	İstanbul
Üye	Üye	Üye
<i>Durdu Mehmet Kastal</i>	<i>Ahmet Ertürk</i>	<i>İkram Dinçer</i>
Osmaniye	Aydın	Van
Üye	Üye	Üye
<i>Abdullah Çetinkaya</i>	<i>Ramazan Kerim Özkan</i>	<i>Vahap Seçer</i>
Konya	Burdur	Mersin
	(2 nci ve 3 üncü mad. muhalifim)	(2 nci ve 3 üncü mad. muhalifim)
Üye	Üye	Üye
<i>Zeki Ertugay</i>	<i>Abdülkadir Akcan</i>	<i>Mehmet Akif Paksoy</i>
Erzurum	Afyonkarahisar	Kahramanmaraş
	(2 nci ve 4 üncü mad. muhalifim)	
	Üye	
	<i>İbrahim Binici</i>	
	Şanlıurfa	
	(Muhalefet Şerhim Ektedir.)	

KARŞI OY YAZISI

Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Devleti Arasındaki Kara Sınırı Boyunca Yapılacak Mayın Temizleme Faaliyetleri ile İhale İşlemleri Hakkında Kanun Tasarısına aşağıdaki nedenlerle karşıyız.

1. Kanun Tasarısının 2. Maddenin (1) nolu fıkrasında, mayın temizleme ihalesi ile bu işlemlerin 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa tabi olmaksızın Maliye Bakanlığı tarafından yürütülmesi öngörülmektedir. AKP bu güne kadar Kamu İhale Kanunu'nu 7 kez değiştirdi. Buna rağmen AKP'nin iktidar olduğu dönemde kabul edilen teşkilat kanunlarına ihalelerin Kamu İhale Kanununa tabi olmaması için hüküm konulmaktadır. Bu yasa Tasarısında da Kamu İhale Kanununu devre dışı bırakmak için düzenleme getirilmiştir. Mayın temizleme ihalelerinin 2886 ve 4734 sayılı kanunlar kapsamında çıkarılmasını doğru bulmuyoruz. Bütün ihaleler ve bu arada mayın temizleme ihaleleri de ihale kanunları kapsamında yapılmalıdır.

2. Kanun Tasarısının 2. Maddesinin (2) nolu fıkrasında, mayın temizleme işinin Maliye Bakanlığı tarafından ihale edilmesi öngörülmüştür. Kanun Tasarısının 2. Maddesinin (5) nolu fıkrasında ise, ihale komisyonlarının oluşumu ve çalışmasına ilişkin esas ve usullerin Maliye Bakanlığı tarafından belirlenmesi öngörülmektedir. Tasarıda Kamu İhale Kanunu devre dışı bırakıldığı gibi, ihaleyi yapmakla görevlendirilen Maliye Bakanlığının hangi usul ve esaslar çerçevesinde ihale yapacağı belirlenmemiş, bunların yönetmelikle yapılması öngörülmüştür. Anayasaya göre, yasayla düzenlenmesi öngörülen konularda, yürütme organına genel ve sınırları belirsiz bir düzenleme yetkisinin verilmesi olanaklı değildir. ihaleye ilişkin usul ve esasların yasa ile belirlenmesi gerekir. Yasayla düzenleme ilkesi, düzenlenen konudan yalnız kavram, ad ve kurum olarak söz edilmesi değil, bunların yasa metninde kurallaştırılmasıdır. Kurallaştırma ise, düzenlenen alanda temel ilkelerin konulmasını ve çerçevenin çizilmiş olmasını ifade eder. Ancak bu koşulla uzmanlık ve teknik konulara ilişkin ayrıntıların belirlenmesi yürütme organının takdirine bırakılabilir. Yürütmenin düzenleme yetkisi, sınırlı, tamamlayıcı ve bağımlı bir yetkidir. Bu nedenle Anayasa'da öngörülen ayrık durumlar dışında, yasalarla düzenlenmemiş bir alanda, yasa ile yürütmeye genel nitelikte kural koyma yetkisi verilemez. Yürütme organına düzenleme yetkisi veren bir yasa kuralının Anayasa'nın 7. maddesine uygun olabilmesi için temel ilkeleri koyması, çerçeveyi çizmesi, sınırsız, belirsiz, geniş bir alanı yürütmenin düzenlemesine bırakmaması gerekir.

3. Kanun Tasarısında ihalenin, mayından temizlenecek alanlar ile müstakil kullanımı mümkün olmayan ve bu taşınmazlarla bütünlük teşkil eden hazineye ait diğer taşınmazların, tarımsal faaliyetlerde kullanılmak üzere yükleniciye bırakılması karşılığı yaptırılması öngörülmektedir. 22. Yasama Dönemi içerisinde yürürlüğe giren Kanuna göre yapılan mayın temizleme işi ihalesinin yürütmesi Danıştay tarafından durdurulmuştu. Danıştay, arazilerden mayınların temizlenmesi ile bu arazilerin kullanılmasını işlerinin bir bütün olarak ihaleye çıkarılmasını yasaya aykırı bulmuştu. Getirilen bu düzenleme Danıştay'ın kararına uygun bir düzenleme değildir.

4. Kanun Tasarısının 3. maddesinde yer alan hükme göre: "Mayın temizleme süresi taşınmazların yükleniciye tesliminden itibaren 5 yılı geçemez. Taşınmazların temizlenme karşılığı tarımsal faaliyetlerde kullanılmasına ilişkin tahmini ihale süresi ise, kabul işlemlerinin yapılmasından itibaren

44 yılı geçmemek üzere, mayın temizleme işinin maliyeti ile kullanıma bırakılacak taşınmazların bir yıllık kira bedeli esas alınarak Maliye Bakanlığınca belirlenir. Maliye Bakanlığına verilen bu yetki, yasama yetkisinin devri niteliğinde, ölçsüz bir yetki devridir. Maliye Bakanlığına verilen bu yetki, keyfi bir uygulamaya neden olabileceğinden hukuk güvenliği ilkesi ile de bağdaşmamaktadır.

5. Mayın temizleme işlemleri hizmet satın alınarak gerçekleştirildikten sonra; mayından temizlenen araziler bölgenin yoksul ve topraksız halkına tarımsal faaliyetler yapılması amacıyla objektif ve adil ölçüler içinde dağıtılmalıdır. Böylece; ekonomik, sosyal ve siyasal sorunlarla iç içe olan bölge halkının istihdamına ve bölgenin kalkınmasına katkı sağlanmış olacaktır.

Yahap Seçer

Mersin

Ramazan Kerim Özkan

Burdur

Selçuk Ayhan

İzmir

KARŞI OY

Komisyonumuzun gündemine 7/3/2008 tarih ve 1058 sayılı ile gelen Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Devleti arasındaki kara sınırı boyunca yapılacak mayın temizleme faaliyetleri ile ihale işlemleri hakkında kanun tasarısı, tasarının 2'nci maddesinde ihale işlemlerinin 2886 ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunlarına tabi olmaksızın, tasarıda belirtilen esaslar çerçevesinde Maliye Bakanlığı tarafından yürütülür hükmünü getirmektedir. Bu hüküm, bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde hukuksuzluğun önünü açacak bir uygulama getirmektedir.

Yukarıdaki hükümlere ters düşen bir hüküm, tasarının 4'üncü maddesinde "ihalenin yapılamaması halinde ihalenin Kamu ihale Kanununa yeniden tabi olacağı hükmüdür. Eğer ihalenin, en kötü hal olan yüklenicinin bulunamaması hali nedeni ile 2886 ve/veya 4734 sayılı Kamu İhale Kanunlarına tabi olarak yapılması öngörülüyorsa, neden işin başında bu kanunlara göre ihale başlatılmıyor sorusu akla gelmektedir. Eğer tasarı ile uygulamadaki Kamu İhale Kanunlarının uygulanacağını, ihalelerin buna göre yapılacağı hükmü getirilse ve ihale yapılamaz, yüklenici bulunamazsa, o takdirde özel hükümlerle ihaleye çıkmak, söz konusu gerekçe ile her zaman mümkündür.

Aslında konusu itibarıyla hayırlı ve faydalı bir faaliyet olduğuna inandığım bu işin bir an önce halledilmesi için oturduğu kanunî zeminin doğru olmamasına bağlı olarak yeniden kesintiye uğramasına üzülürüm. Ancak, örneğin mayın temizleme sonrası temizlenen arazinin kullanım süresinin ihale parametresi olarak seçildiği bir yap-işlet-devret ihalesi, sorunu, hukuki bir zemine oturtacaktır.

Prof. Dr. Abdülkadir Akcan

Afyonkarahisar

KARŞI OY YAZISI

Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Devleti arasındaki kara sınırı boyunca yapılacak mayın temizleme faaliyetleri ile ihale işlemleri hakkında kanun tasarısına aşağıdaki nedenlerle karşıyım.

1. Kanun tasarısının 2. Maddenin (1) nolu fıkrasında mayın temizleme ihalesi 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa tabi olmaksızın Maliye Bakanlığı tarafından yürütülmesi öngörülmektedir. Bu yasa tasarısı ile kamu ihale kanununu devre dışı bırakmak için düzenleme getirilmiştir. Bu nedenle mayın temizleme ihalelerinin 2886 ve 4734 sayılı kanunlar kapsamından çıkarılmasını yanlış bulmaktayım. Yapılmak istenen mayın temizleme ihalesinin de devlet ihale kanunları çerçevesinde yapılması uygun olacaktır.

2. Kanun tasarısının 2. Maddenin (2) nolu fıkrasında mayın temizleme ihale yetkisinin Maliye Bakanlığı'na verilmesi ön görülmektedir. Yine kanun tasarısının 2. Maddesinin (5) nolu fıkrasında ihale komisyonlarının oluşumu ve çalışmasına ilişkin esas ve usuller Maliye Bakanlığı tarafından belirlenir, denilmekte. Bu maddede ihalenin Maliye Bakanlığı tarafından hangi usul ve esaslar çerçevesinde yapılacağı açıklanamamıştır.

3. Kanun tasarısının 4. maddesinin (1) nolu fıkrasında ihalenin belirlenen çerçevede yapılabilmesi halinde söz konusu ihale, kamu ihale kanunu hükümlerine göre hizmet satın alınmak suretiyle yapılacağı belirtilmiş olup, ilgili arazinin mayın temizlemesinden sonra kullanımı veya dağıtımı hakkında herhangi bir açıklama yapılmadığı gibi kanun tasarısı maddesi muğlak görülmektedir.

a) Mayın temizleme işinin kamu ihale kanunu hükümlerine göre hizmet satın alınarak yapılması halinde, adalet ve hakkaniyetin gereği olarak miras hakkını ve zilliyedliğin korunması, iade edilmesi gerekmesine göre; bu arazilerin öncelikle hak sahiplerine veya çiftçilikle istigal eden bölge halkına adil bir şekilde dağıtılmasının bölgede istihdam ve kalkınmaya önemli katkılarda bulunacağı gibi sosyal devlet ilkesine de denk düşmektedir.

14.4.2008

İbrahim Binici

Şanlıurfa

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No.: 1/543

Karar No.: 30

24/6/2008

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye Bakanlığınca hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 7/3/2008 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 18/3/2008 tarihinde tali komisyon olarak Dışişleri Komisyonuna, Milli Savunma Komisyonuna, Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonuna, esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen 1/543 esas numaralı "Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Devleti Arasındaki Kara Sınır Boyunca Yapılacak Mayın Temizleme Faaliyetleri İle İhale İşlemleri Hakkında Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun 1/5/2008 tarihinde yaptığı 42 nci Birleşiminde; Hükümeti temsilen Maliye Bakanı Kemal UNAKITAN ile Maliye Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü ve Kamu İhale Kurumu Başkanlığı temsilcilerinin katılımıyla incelenip, görüşülmüştür.

Bilindiği gibi, konvansiyonel silahlarda yapılan büyük çaplı indirimlerin yanı sıra, çoğunlukla masum ve savunmasız sivillerin, özellikle de çocukların ölmesine veya sakat kalmasına neden olan Anti Personel Kara Mayınlarının (APKM) yasaklanması, soğuk savaş döneminin sona ermesi ile güvenlik kavramının algılanmasında meydana gelen değişikliklere bağlı olarak gündeme gelmiştir.

1996 yılında Ottawa süreci olarak bilinen APKM'lerin neden olduğu acılara ve kayıplara son vermek amacıyla APKM'lerin topyekün yasaklanmasına yönelik olarak kapsamlı bir uluslararası çalışma başlatılmıştır. Bu çalışmaya başta Kanada, Avusturya ve Almanya olmak üzere bir çok ülke ile sivil toplum örgütleri katılmıştır.

Bu çalışmalar neticesinde, Kanada'nın Ottawa şehrinde imzalandığı için kısaca Ottawa Sözleşmesi olarak isimlendirilen "Anti-Personel Mayınların Kullanımının, Depolanmasının, Üretiminin ve Devredilmesinin Yasaklanması ve Bunların İmhası ile İlgili Sözleşme" 1/3/1999 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Söz konusu sözleşme, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından 12/3/2003 tarihli ve 4824 sayılı Kanun ile uyuğun bulunmuştur.

Ottawa Sözleşmesi; anti-personel mayınların kullanılmasını, depolanmasını, üretilmesini ve devredilmesini yasaklamakta, taraf devletlere depolarındaki mayınları 4, döşenmiş durumdaki mayınları ise 10 yıl içerisinde imha etme yükümlülüğü getirmekte, taraf devletler, imha işlemi tamamlanana kadar mevcut döşenmiş mayınların yerlerini belirlemek ve bu bölgeleri tecrit ederek sivillerin zarar görmesini engellemekle yükümlü kılınmakta ve taraf devletler arasında mayınların imhası konusunda malî yardım ve teknolojik-bilimsel işbirliği yapılmasına olanak sağlamaktadır.

Diğer yandan 18/12/1981 tarihli ve 2565 sayılı Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanununun 31 inci maddesi ile bu maddeye dayanılarak Bakanlar Kurulunca çıkarılan 4/3/1992 tarihli ve 92/2795 sayılı Kararnamede, Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Devleti arasındaki kara sınırı boyunca sınır işaretlerinin belirlenmesi ve yenilenmesi ile fiziki güvenlik

sisteminin kurulması konusunda uyulacak ve uygulanacak esaslar belirlenerek, sınır belirleme ve yenileme işlemi ile sınır fiziki güvenlik sisteminin kurulmasında görevli ve sorumlu kurumlar tespit edilmiştir. Bu Kararnamede mayın sahalarındaki temizleme işleminin Genelkurmay Başkanlığı tarafından yürütüleceği belirlenmiş, ancak mayın temizleme işleminin yöntemi konusunda herhangi bir düzenleme yapılmamıştır.

92/2795 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesine ek olarak çıkarılan Esasların 6 ncı maddesinde geçen mayın temizleme işinde Genel Kurmay Başkanlığının görevli olduğu ifadesi, mayın temizleme faaliyetinin GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı koordinatörlüğünde yürütülmesine ve mayın temizleme faaliyetinin ihale işlemlerinin ise Maliye Bakanlığınca gerçekleştirilmesine imkan verecek şekilde 31/1/2005 tarihli ve 2005/8450 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile değiştirilmiştir. Değiştirilen hüküm 13/6/2005 tarihli ve 2005/8982 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile mayın temizleme ve ihale işlemlerinin Maliye Bakanlığınca yürütülmesini düzenleyecek şekilde değiştirilmiştir.

Ayrıca, Ottawa Sözleşmesine paralel olarak, 27/6/2005 tarihli ve 2005/9076 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı gereğince belirlenen askeri yasak bölge ile sınır hattı boyunca tesis edilecek sınır fiziki güvenlik sistemi için ihtiyaç duyulacak alanlar hariç, tarımsal faaliyetlerde kullanılmak üzere yüklenicinin kullanımına bırakılmasına yönelik gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Danıştay nezdinde Başbakanlık ve Maliye Bakanlığı aleyhine; söz konusu Bakanlar Kurulu kararlarının, Mardin ve Şırnak illerinde yapılan ihale düzenlemelerinin iptali ve öncelikle yürütülmesinin durdurulması istemiyle dava açılmıştır. Söz konusu davaya ilişkin Danıştay 13 üncü Dairesinin 16/4/2007 tarihli ilamı ile; Bakanlar Kurulu kararları ile Mardin ve Şırnak illerinde yapılan ihaleler hakkında karar vermeye gerek olmadığına, ancak ihale şartnamesinin yürütülmesinin durdurulmasına karar verilmiştir.

Bu çerçevede Ottawa Sözleşmesi gereğince yürütülmesi gereken mayın temizleme faaliyetlerinin esas ve usullerinin belirlenmesi amacıyla yasal düzenleme yapılması ihtiyacı hâsıl olmuştur.

Kanun Tasarısı ve gerekçesi incelendiğinde;

- Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Devleti arasındaki kara sınırında bulunan mayın (anti personel-anti tank mayınları) ile patlamamış mühimmatın temizlenmesi, imha edilmesi ve bu suretle elde edilecek arazilerin tarımsal amaçlı kullanılması işlemlerine ilişkin esas ve usullerin düzenlenmesinin,

- Mayın temizleme işinin ihalesinin ve bu ihaleye ilişkin olarak alınacak danışmanlık hizmetine ilişkin ihalenin, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa tabi olmaksızın Maliye Bakanlığınca yürütülmesi, mayın temizlemesine ilişkin ihalenin Hazineye ait veya Maliye Bakanlığınca idare edilen mayından temizlenecek alanlar ile müstakil kullanımı mümkün olmayan ve bu taşınmazlarla bütünlük teşkil eden Hazineye ait diğer taşınmazların tarımsal faaliyetlerde kullanılmak üzere yükleniciye bırakılması karşılığı yapılmasının ve ayrıca söz konusu alanda bulunan diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ait olan taşınmazların da aynı yöntemle ihale edilmesinin,

- Mayın temizleme süresi ile taşınmazların tarımsal faaliyetlerde kullanılması ile ilgili ihale işlemlerine ilişkin sürelerin belirlenmesinin,

- İhalenin gerçekleştirilememesi durumunda, söz konusu ihalenin 4734 sayılı Kanuna göre yapılmasına imkan tanınmasının, Bakanlar Kuruluna, mayın temizleme işini veya mayın temizleme işinin hizmet satın alınması yoluyla yapılması halinde ihaleyi yapacak kamu kuruluşunu tespit etme yetkisinin verilmesinin,

öngörüldüğü anlaşılmaktadır.

Tasarının geneli üzerindeki görüşmelere geçilmeden önce kabul edilen bir önerge doğrultusunda Tasarının daha ayrıntılı bir şekilde incelenebilmesi amacıyla bir alt komisyon kurulmasına ve alt komisyon çalışmalarını müteakiben görüşmelere devam edilmesine karar verilmiştir.

Alt Komisyon; 6/5/2008 ve 14/5/2008 tarihlerinde Maliye Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Kamu İhale Kurumu Başkanlığı, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Genel Müdürlüğü temsilcilerinin katılımıyla yapılan toplantılarda kapsamlı değerlendirmeler yapmış ve Tasarı üzerindeki çalışmalar tamamlanmıştır.

Tasarının;

- 1 inci maddesi; aynen,

- 2 nci maddesi; 27/6/2005 tarihli ve 2005/9076 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı gereğince belirlenen askeri yasak bölge ile sınır hattı boyunca tesis edilecek sınır fiziki güvenlik sistemi için ihtiyaç duyulacak alanların tarımsal faaliyetlerde veya herhangi bir başka amaçla yüklenicinin kullanımına bırakılmamasını teminen ikinci fıkranın son cümlesinde geçen "tarımsal faaliyetlerde kullanılmak üzere" ibaresinin madde metninden çıkarılması; Maliye Bakanlığının ilgili taleplerinin karşılanması bu Kanuna münhasır olduğuna açıklık kazandırılması ve uygulamada ortaya çıkabilecek tereddütlerin giderilmesi amacıyla üçüncü fıkraya "bu Kanunun uygulanmasına ilişkin" ibaresinin eklenmesi; altıncı fıkrasına her ne kadar Tasarıdaki düzenlemede aynı maksada matuf olsa da uygulamada tereddütlere yol açılmaması amacıyla 3213 sayılı Maden Kanunu ve 6326 sayılı Petrol Kanununa ilave olarak 6200 sayılı Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü Teşkilat ve Vazifeleri Hakkında Kanun hükümleri ile temizlenecek alanlarda bulunan maden ve petrol gibi her türlü yeraltı zenginliklerinin kullanımı ile ilgili diğer mevzuat hükümlerinin saklı tutulduğuna açıklık getiren bir ifadenin eklenmesi suretiyle,

- 3 üncü maddesi; 2 nci maddenin (2) numaralı fıkrasında yapılan değişiklik nedeniyle; mayın temizleme işinin maliyeti ile kullanıma bırakılacak taşınmazların bir yıllık kira bedelinin esas alınarak Maliye Bakanlığınca belirleneceğine ilişkin düzenlemenin madde metninden çıkarılması suretiyle,

- 4 üncü maddesi; mayın temizleme ve danışmanlık ihalesinin, bu Kanunda belirtilen esaslar çerçevesinde yapılamaması halinde, söz konusu ihalenin genel hükümlere göre hizmet satın alınarak yapılacağına açıklık getirilmesi, genel hükümlere göre yapılacak ihalenin Maliye Bakanlığı tarafından yapılmasını sağlamak amacıyla Bakanlar Kurulunun mayın temizleme işini ve ihale işlemlerini yürütecek kamu kuruluşunu belirleme yetkisini düzenleyen son cümlelerin madde metninden çıkarılması suretiyle,

- Yürürlük ve yürütmeye ilişkin 5 ve 6 ncı maddeleri; aynen, kabul edilmiştir.

Ayrıca, Alt Komisyonunda; Türkiye Devleti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Devleti arasındaki kara sınırında bulunan mayın (anti personel-anti tank mayınları) ile patlamamış mühimmatın temizlenmesi ve imha edilmesine yönelik ihalenin, elde edilecek arazilerin tarımsal amaçlı kullanımı karşılığı yaptırılması yerine, bütçeye ödenek konularak hizmet satın alınması suretiyle yaptırılmasının Plan ve Bütçe Komisyonunca ayrıca değerlendirilmesi gerektiğine karar verilmiştir.

Bu defa, Komisyonumuzun 29/5/2008 tarihinde Hükümeti temsilen Maliye Bakanı Kemal UNAKITAN ile ilgili kamu kurum ve kuruluşları temsilcilerinin katılımlarıyla yaptığı 49 uncu birleşimde Tasarının geneli üzerindeki görüşmelere devam edilmiştir.

Komisyonumuzda Tasarının geneli üzerinde yapılan görüşmelerde;

- Söz konusu arazilerin mayından temizlenmesi ve organik tarım gibi nitelikli zirai faaliyette kullanılmasının Ülkemiz adına geç kalınmış bir adım olduğu, bu çalışmaların Güney Doğu Anadolu Bölgesindeki işsizlik, yoksulluk ve ekonomik durgunluktan kaynaklanan sorunların çözümüne katkı sağlayacağı,

- Teknolojik gelişmelere paralel olarak ülke güvenliği ve terörle mücadele anlayışının değiştiği, başta Avrupa ülkeleri olmak üzere pek çok ülke için sınırların mayınla korunması anlayışından vazgeçildiği, sınır güvenliğinin mayın döşenerek sağlanmasının artık çok fazla önem arz etmediği,

- Tasarıdaki düzenlemelerin yapılış amacının Suriye sınırındaki mayınların temizlenerek arazilerin tarıma elverişli bir hale getirilmesi olduğu, ancak mayından temizlenen arazilerin sadece tarımsal amaçlı kullanıma tahsis edilmesi yerine, bu arazilerin başka hizmet amaçları içinde kullanımına imkan sağlanmasının yararlı olacağı,

- Döşenen mayınların çoğunun anti-personel mayın niteliğinde olduğu, heyelan, sel ve toprak ereyonu gibi sebeplerden dolayı mayınların çoğunun kaybolduğu, yerlerinin tespit edilemediği, ayrıca mayınların çoğunun fonksiyonlarını ve işlevlerini yerine getiremez hale geldiği, bu nedenle bunların temizlenmesinin çok yüksek meblağlara mal olmayacağı,

- Terör faaliyetlerinin ve kaçakçılığın yoğun olduğu bu bölgenin mayın temizleme ihalesinin yabancı ve/veya yabancı ortaklı bir şirkete bırakılmasının sınır güvenliğini tehlikeye sokabileceği, yabancı ortaklı veya yabancı bir firmanın ihaleyi almasının Suriye Cumhuriyeti Devleti ile diplomatik sorunlara yol açabileceği,

- Türk Silahlı Kuvvetlerinin mayın arama ve temizleme konularında yetiştirilmiş ve bu alanda uzmanlaşmış personelinin bulunduğu, ayrıca Türk Silahlı Kuvvetlerinin son teknoloji mayın temizleme ve imha tankları ile zincirli mayın patlatma sistemlerine sahip olduğu, bu çerçevede mayın arama ve temizleme hizmetlerinin Ülkemiz güvenliği açısından Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından yerine getirilmesinin daha uygun olacağı,

-1992 yılında Genel Kurmay Başkanlığına mayın temizleme ve imha hizmetleri için görev verildiği, 2001 yılı itibariyle Milli Savunma Bakanlığı ve Genel Kurmay Başkanlığının teknik çalışmalar yaptıktan sonra mayın temizleme ve imha hizmetleri için Maliye Bakanlığında ödenek talebinde bulunduğu, bu amaçla 2001 yılı bütçesinden 25 trilyon civarında ödenek tahsis edilmesine rağmen mayın temizleme ve imha hizmetlerinin yapılamadığı,

- Mayından temizlenecek arazinin sanıldığı kadar verimli ve büyük ölçekli olmadığı, 200 metreyle 800 metre arasında değişen genişliğe sahip olduğu; bu nedenle organik tarım faaliyeti gibi nitelikli tarımsal faaliyetler için elverişli bir arazi olmadığı,

- Tasarı ile devlet bütçesine ek yük getirmeden mayın temizleme ve imha hizmetlerinin yapılmasının hedeflendiği, bu amaçla arazilerin, mayınların temizlenmesi karşılığı 44 yıllık kullanım hakkının büyük firmalara verilmesinin doğru bir yaklaşım olmadığı, bu arazilerin işletilmesi amacıyla bölge halkının katılımı ile bir tarımsal işletme modeli kurulması gerektiği,

- Mayınlı arazinin temizlenmesi ve temizlenen arazinin tarımsal amaçlı kullanılmasına yönelik olarak kiralanmasının aynı ihale ile yapılmasının hukuken ve işin niteliği gereği mümkün olamayacağı,

- Son günlerde Güney Doğu Anadolu Projesi kapsamında hükümet tarafından açıklanan bölgesel kalkınma programı çerçevesinde mayın temizleme işinin de değerlendirilmesi gerektiği,

şeklinde görüş, eleştiri ve temennileri müteakip, Hükümet tarafından yapılan tamamlayıcı açıklamalarda;

- Suriye sınırında bulunan ve 1950'li yıllarda döşenen mayınların temizlenmesi düşüncesinin, 1996 yılında Kanada, Avusturya ve Almanya olmak üzere bir çok ülkenin ve sivil toplum örgütlerinin girişimleri sonucu imzaya açılan ve kısa adı Ottawa Sözleşmesi olarak da bilinen anti-personel mayınların kullanımının, depolanmasının, üretiminin ve devredilmesinin yasaklanması ve bunların imhası ile ilgili Sözleşmenin 12 Mart 2003 tarihinde 4824 sayılı Kanunla kabul edilmesini müteakip hükümetin gündemine girdiği,

- Ottawa Sözleşmesinin anti personel kara mayınlarının kullanılması, stoklanması, üretimi ve transferini yasakladığı, ayrıca dört yıl içerisinde depolardaki, on yıl içerisinde de dşeli bulunan bütün anti personel kara mayınlarının imha edilmesini öngördüğü,

- Sözleşmenin Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından uygun bulunmasından sonra Ülkemiz açısından dört ve on yıllık sürelerin işlemeye başladığı, 2014 yılına kadar dşeli bütün mayınların temizlenmesinin uluslararası bir yükümlülük haline geldiği,

- Ülkemiz ile Suriye sınırında bulunan ve Hatay, Kilis, Gaziantep, Şanlıurfa, Mardin ve Şırnak il sınırlarını kapsayan yaklaşık 216.000 dekar mayınlı alanın temizlenmesi görevinin Bakanlar Kurulunun 31/01/2005 ve 13/06/2005 tarihli Kararları ile Maliye Bakanlığına tevdi edildiği,

- Konuyla ilgili mayınlı sahalarda yapılan çalışmalar ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla yapılan görüşmeler neticesinde Mardin ve Şırnak illerinde bulunan Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Devleti arasındaki kara sınırında bulunan mayın ile patlamamış mühimmatın temizlenmesi, imha edilmesi ve bu suretle elde edilecek arazilerin tarımsal amaçlı kullanılması işlemlerinin yürütülmesinde uygulanacak esas ve usulleri belirlemek üzere ihale şartnamelerinin hazırlandığı,

- Bütçe disiplininin taviz vermemek ve yıllardır atıl olan mayınlı taşınmazların bir an önce ekonomiye kazandırılarak bölgede yaşanan işsizlik sorununa çözüm üretilmesi için hazırlanan ihale şartnamesinde, uygulanmakta olan maliye politikası gerekleri açısından bütçeden herhangi bir ödeme yapılmaksızın, mayınlı arazilerin temizleme hizmeti karşılığı tarımsal faaliyetlerde kullanılmak üzere yüklenicinin kullanımına bırakılması esasının benimsendiği,

- Bakanlar Kurulu Kararlarının, Mardin ve Şırnak illerinde yapılan mayın temizleme ihalelerinin iptali ve öncelikle yürütülmesinin durdurulması istemiyle Başbakanlık ve Maliye Bakanlığı aleyhine Danıştay'da dava açıldığı, bu davaya ilişkin Danıştay 13 üncü Dairesinin 16/4/2007 tarihli kararı ile Bakanlar Kurulu Kararları ile Mardin ve Şırnak illerinde yapılan ihaleler hakkında karar vermeye gerek olmadığı, ancak ihale şartnamesinin yürütülmesinin durdurulmasına karar verildiği,

- 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu gereğince, mayınlı alanın temizlenmesi ile temizlenen arazinin tarımsal faaliyetlerde kullanılması karşılığı mayın temizleme işini üstlenene verilmesi ve bu işlemlerin tek bir ihalede toplanmasının hukuka aykırı olduğunun Danıştayca tespit edilmesi üzerine, mayın temizleme faaliyetine ilişkin esas ve usulleri düzenleyen söz konusu Kanun Tasarısının hazırlandığı,

- Tasarı ile mayın temizleme ihalesi ile bu işlemlere ilişkin olarak danışmanlık hizmeti alınması işinin, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa tabi olmadan, mayın temizleme ihalesinin, hazineye ait mayından temizlenecek alanların tarımsal faaliyetlerde kullanılmak üzere yükleniciye bırakılması karşılığı yaptırılması imkanının getirildiği,

- Mayın temizleme ihalesinin bu Tasarıda belirtilen esaslar çerçevesinde yapılamaması halinde, 2886 sayılı Kanun hükümlerine göre hizmet satın alınmak suretiyle yapılabileceği,

ifade edilmiştir.

Geneli üzerinde yapılan görüşmeleri müteakip toplantıya ara verilmiştir.

Komisyonumuzun 17/8/2008 tarihinde hükümeti temsilen Maliye Bakanı Kemal UNAKITAN, Milli Savunma Bakanı M. Vecdi GÖNÜL ile ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcilerinin katılımlarıyla yaptığı, 55 inci birleşimde, maddeler üzerinde görüşmelere geçilmeden önce Milli Savunma Bakanı M. Vecdi GÖNÜL'ün İçtüzüğü'nün 32 nci maddesine göre verdiği kapalı oturum önergesinin kabul edilmesi ile kapalı oturuma geçilmiştir.

Kapalı oturumu müteakip, Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca da benimsenerek maddelerinin görüşülmesine geçilmiş ve görüşmelere Alt Komisyon tarafından hazırlanan metin esas alınmak suretiyle devam edilmesine karar verilmiştir.

Alt Komisyon Metninin;

- 1 inci maddesi; aynen,

- 2 nci maddesi; ikinci fıkrası, mayın temizleme işinin öncelikle 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerine göre Maliye Bakanlığınca hizmet satın alınarak yaptırılması, bu yöntemle beklenen faydanın ve kamu yararının temin edilememesi halinde, tarımsal faaliyetlerde kullanılması karşılığında ihale edilerek yaptırılmasına yönelik olarak değiştirilmesi ve Bakanlar Kurulu Kararı gereğince belirlenen askeri yasak bölge ile sınır hattı boyunca tesis edilecek sınır fiziki güvenlik sistemi için ihtiyaç duyulacak alanların temizletilmekle birlikte yüklenicinin kullanımına bırakılmayacağına teminen "27/6/2005 tarihli ve 2005/9076 sayılı" ifadesinin madde metninden çıkarılması, ikinci fıkrada yapılan değişikliklere paralel olarak birinci fıkranın madde metninden çıkarılması ve müteakip fıkraların teselsül ettirilmesi suretiyle,

- 3 üncü maddesi; 2 nci maddede yapılan değişikliklere paralel, anlama açıklık kazandırılması ve uygulamada ortaya çıkabilecek tereddütlerin giderilmesi amacıyla birinci fıkranın başına "Maliye Bakanlığınca yapılacak kullanım karşılığı temizleme ihalesinde" ifadesinin eklenmesi suretiyle,

- 4 üncü maddesi; 2 nci maddede yapılan değişikliklere paralellik sağlanması amacıyla, Maliye Bakanlığınca 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın danışmanlık hizmeti alınabilmesini teminen madde metninin değiştirilmesi suretiyle,

- Yürürlük ve yürütmeye ilişkin 5 inci ve 6 ncı maddeleri; aynen,

kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Sait Açba</i>	<i>M. Altan Karapaşaoğlu</i>	<i>Hasan Fehmi Kinay</i>
Afyonkarahisar	Bursa	Kütahya
		(Bu raporun sözcüsü)
Kâtip	Üye	Üye
<i>Süreyya Sadi Bilgiç</i>	<i>Necdet Ünüvar</i>	<i>Halil Aydoğan</i>
Isparta	Adana	Afyonkarahisar
Üye	Üye	Üye
<i>Sadık Badak</i>	<i>Mehmet Günal</i>	<i>İsmail Özgün</i>
Antalya	Antalya	Balıkesir
	(Muhalefet şerhimiz eklidir)	
Üye	Üye	Üye
<i>Ali Osman Sali</i>	<i>Cahit Bağcı</i>	<i>Emin Haluk Ayhan</i>
Balıkesir	Çorum	Denizli
		(Muhalefet şerhimiz eklidir)
Üye	Üye	Üye
<i>Mehmet Yüksel</i>	<i>Necdet Budak</i>	<i>Alaattin Büyükkaya</i>
Denizli	Edirne	İstanbul
Üye	Üye	Üye
<i>Esfender Korkmaz</i>	Bülent Baratalı	<i>İbrahim Hasgür</i>
İstanbul	İzmir	İzmir
(Ayrışık oy var)	(İmzada bulunamadı)	
Üye	Üye	Üye
<i>Harun Öztürk</i>	<i>Tuğrul Yemişçi</i>	<i>Mustafa Özbayrak</i>
İzmir	İzmir	Kırıkkale
(Karşı oy yazısı ekli)		
Üye	Üye	Üye
<i>Muzaffer Baştopçu</i>	<i>Mustafa Kabakcı</i>	<i>Mustafa Kalaycı</i>
Kocaeli	Konya	Konya
	(Bu raporun sözcüsü)	(Muhalefet şerhimiz eklidir)

Üye Ferit Mevlüt Aslanoğlu Malatya (İmzada bulunamadı)	Üye Ömer Faruk Öz Malatya	Üye Erkan Akçay Manisa (Muhalefet şerhimiz eklidir)
Üye Ali Er Mersin	Üye Gürol Ergin Muğla (Ayrışık oy yazısı ekli)	Üye Münir Kutluata Sakarya (Muhalefet şerhimiz eklidir)
Üye Kadir Tıngıroğlu Sinop	Üye M. Mustafa Açıklın Sivas	Üye Hasip Kaplan Şırnak (Ayrışık oy)
Üye M. Akif Hamzaçebi Trabzon (Ayrışık oy yazısı ektedir)	Üye Kerem Altun Van	Üye Abdulkadir Akgül Yozgat

AYRIŞIK OY

Alt Komisyon Raporu'nda 06.05.2008 ve 14.05.2008 tarihlerinde yapılan toplantılarda ortaya konan görüşlere hiç yer verilmemiş olması anlaşılabilir bir durum değildir. Çünkü, bu toplantılarda gerek muhalefete mensup alt komisyon üyeleri gerekse Milli Savunma Bakanlığı Temsilcisi tarafından kapsamlı eleştiriler yapılmıştır. Bu eleştirilerin ve ortaya konan görüşlerin alt komisyon raporunda yer almaması ciddi bir eksikliktir. İlk toplantıda yapılan tartışmalar sonucunda kanun tasarısının, Tali Komisyon olan Milli Savunma Komisyonu'nda görüşüldükten sonra Alt Komisyonda görüşülmesi ve yeniden toplanıldığında Milli Savunma Bakanlığı'ndan çağrılacak uzmanların görüşlerinin de alınması kararlaştırılmıştır. 14.05.2008 tarihli ikinci toplantıda Tali Komisyon olan Milli Savunma Komisyonu'nun içtüzükte belirtilen süre içinde toplanmamış olması nedeniyle, görüşmelere geçilmiştir. Ancak, daha önce üzerinde mutabık kalındığı halde Milli Savunma Bakanlığı'ndan uzman çağrılmadığı anlaşılmış ve görüşmeler kaldığı yerden sürdürülmüştür.

CHP, Tasarının konusu olan 216 bin dekar arazinin mayından temizlenmesi ve arazinin mayınları temizleyenlere tarımsal amaçlı kullanılması hususunda hazırlanan 31.01.2005 tarih ve 2005/8450 sayılı, 13.06.2005 tarih ve 2005/8982 sayılı 27.06.2005 tarih ve 2005/9076 sayılı Bakanlar Kurulu Kararları ile söz konusu Kararnamelere dayanılarak Maliye Bakanlığı tarafından tesis olunan ihale işlemlerinin iptali ve yürütmenin durdurulması istemli dava açmıştır. Danıştay 13. Dairesi 16.04.2007 gün 2007/3295 sayılı kararı ile ihale şartnamesinin yürütülmesinin durdurulmasına karar vermiştir.

Danıştay Kararında şöyle denilmektedir: "Dava konusu Kararnamelerle mayın temizleme faaliyeti ve ihale işlemleri ile görevlendirilen Maliye Bakanlığı'nca mayının temizlenmesi hizmetinin satın alınması ile temizlenen arazinin tarımsal amaçlı kullanılması işinin aynı ihalede birleştirilmesi durumunda söz konusu ihtiyaçların en iyi şekilde uygun şartlarla karşılandığından söz edilemeyeceğinden, dava konusu ihale şartnamelerinde hukuka uyarlık bulunmamaktadır. Nitekim dava konusu şartnamelere göre yapılan ihalelerden birinde rekabetin sağlanamaması, diğerinde ise katılımın olmaması nedeniyle ihalelerin yapılamaması da ihtiyaçların en iyi şekilde, uygun şartlarla ve zamanında karşılanması ve ihalede açıklık ve rekabetin sağlanması şartlarının gerçekleştirilmesinin mümkün olamayacağını göstermektedir. 2886 Sayılı Yasa'nın anılan 2. Maddesi hükmünde belirtildiği gibi, mayınlı sahanın temizlenmesi ile temizlenen arazinin tarımsal faaliyetlerde kullanılması işlerinin aynı istekli tarafından karşılanması mutad olmadığı için söz konusu işlerin bir ihalede toplanması anılan 2. Madde'ye uygun olmadığı gibi mayınlı arazinin temizlenmesi ve temizlenen arazinin tarımsal amaçlı kullanılması ihtiyaçlarının, en iyi şekilde ve uygun şartlarla karşılandığından da söz edilemeyeceğinden, anılan iki ihtiyacın bir ihale ile karşılanması hukuken ve işin niteliği icabı mümkün bulunmamaktadır. "

Görüldüğü gibi Danıştay, yapılan işlemin yalnızca 2886 Sayılı Yasa'nın 2. Maddesine aykırı oluşunu değil, mayınlı sahanın temizlenmesi ve temizlenen arazinin temizleyenlere kullanılması'nın aynı ihalede yapılması durumunda söz konusu ihtiyaçların en iyi şekilde ve uygun şartlarla karşılandığından söz edilemeyeceğini de kararının gerekçesi olarak ortaya koymaktadır.

Tasarı, ihaleyi 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu ile 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu'na tabi olmaktan çıkararak, Danıştay Kararına uygunluğu sağlamayı amaçlıyor. Fakat, konunun özünü oluşturan ve Danıştay Kararı'nda da belirtilen "ihalenin, mayından temizleme ve temizlenen arazinin kullanılmasını tek işlem olarak yapmasının doğuracağı sakıncaları" dikkate almıyor.

Başlıca itiraz konularımız şunlardır:

1- Güneydoğu sınırlarımız boyunca uzanan arazilerin mayından arındırılması doğru ve gerekli bir karardır. Ancak, ihalenin, bu toprakların, mayından temizleyecek şirketlere 44 yıllığına tarımsal amaçlı kullandırması düşüncesi yanlıştır. Çünkü, her şeyden önce mayın temizleme işi ile, tarım birbirinden tamamen farklı uzmanlık alanlarıdır ve aynı şirketin bu iki konuda birden uzmanlaşması gerçekçi bir durum değildir. Alt Komisyondaki görüşmelerde, Milli Emlak Genel Müdürlüğü tarafından yapılan açıklamalarda açıkça görülmüştür ki, Maliye Bakanlığı mayın temizleme işinin maliyetini belirleyecek ciddi bir çalışma da yapmamıştır. Bu nedenle bütçeye ne kadar yük getireceği bile bilinmemektedir.

2- Bu tasarı ile yalnızca "mayından temizleme işi" bedeli karşılığı ihale edilmeli, arazinin nasıl kullanılacağı konusu bu tasarıdan çıkarılmalıdır. İhalenin Tasarıda yazıldığı biçimiyle gerçekleştirilmesinin gerekçesi eğer, mali sorunlar ise, Hükümetin son günlerdeki açıklamaları bu sorunun aşıldığını göstermektedir. Çünkü hükümet GAP Bölgesine yeni ve çok ciddi kaynaklar ayıracağını -bir ifadeye göre kaynağın toplam miktarı 12 milyar ABD Dolarıdır - telaffuz etmektedir. Bu durumda yaklaşık 500 milyon Dolar'ın, hem de 5 yıllık süre içinde Bölge topraklarının mayından temizlenmesi amacıyla ayrılması rahatlıkla mümkün olabilecektir. Kaldı ki TBMM gündeminde olan bir Yasa Tasarısı ile de Belediyelere Genel Bütçeden çok ciddi bir kaynağın ayrılacağını anlaşılmaması, Hükümetin -eğer isterse - ihaleyi bedeli karşılığı yaptırabileceğini göstermektedir. Elbette ki ihalenin öncelikle Milli Savunma Bakanlığı'na verilmesi düşünülmeli, eğer Milli Savunma Bakanlığı talip olmazsa, özel şirketler gündeme gelmelidir.

Mayın temizleme ile arazinin tarımsal amaçla kullanımı işleri birbirinden farklıdır. Mayın temizleme işini gerçekleştirecek şirkete tarım işini vermek doğru değildir. İki işi birbirinden ayırmak gerekir.

3- Komisyon görüşmeleri sırasında mayın temizleme işinin öncelikle hizmet alımı suretiyle yapılması şeklinde bir madde Tasarıya dahil edilmiştir. Ancak işin bu şekilde yapılacağını bir güvencesi yoktur.

4- Mayından temizlenmesi gereken alan Hatay, Kilis, Gaziantep, Şanlıurfa, Mardin ve Şırnak illerinin büyük kısmı Suriye, bir kısmı Irak ile olan sınır bölgesini kapsamakta olup, 216 bin dekadır. Ancak bu alanın gerçekte 178.500 dekar olduğu aradaki farkın mayınlı olmayan diğer arazilerin varlığından kaynaklandığı ayrıca ifade edilmiştir. Sözü edilen bölge, Türkiye'nin güvenlik açısından en riskli, en kritik bölgesidir. Bu bölgede yerli ya da yabancı özel şirketlerin 44 yıl o toprakları kullanması, Türkiye'nin güvenliği açısından ciddi sakıncalar yaratabilecektir. Nitekim, Milli Savunma Bakanlığı temsilcisi de Alt Komisyon'da aynı hususa birincil derecede önemli bir itiraz nedeni olarak değinmiştir.

5- Tasarıya bir başka ve önemli itirazımız, tasarıyla getirilen düzenlemenin bölge insanını, bölgenin sosyolojik yapısını dikkate almamış olmasıdır. Mayından arındırılacak topraklar, bölgenin toplumsal sorunlarının azaltılmasına ciddi katkı sağlayabilir. 2001 Genel Tarım Sayımı sonuçlarına göre Türkiye'deki 3,075,000 tarım işletmesinin 54,321 'inin hiç toprağı yoktur. Ve topraksız çiftçi-köylü ailelerinin çok büyük kısmı da bu bölgededir. Temizlenecek arazinin AB normlarına uygun olarak 130'ar dönümlük parseller halinde bölgenin topraksız ve az topraklı ailelerine verilmesi durumunda yaklaşık 1660 aile toprak sahibi yapılmış olur. Bu nedenle temizlenecek toprakları yerli-yabancı şirketlere vermek yerine, bir kooperatif yapılanması altında bir araya getirilecek topraksız köylülere verip, ya da Tarımsal İşletmeler Genel Müdürlüğü (TİGEM) şemsiyesi altında bir üretim örgütlenmesi yapıp devletin teknik ve mali desteği de verilerek, doğası gereği temiz bu topraklarda organik tarım yaptırılması, hem ülke ekonomisine, hem bölge insanların refahına ve hem de toplumsal barışa ciddi bir katkı yapacaktır.

M. Akif Hamzaçebi

Trabzon

Gürol Ergin

Muğla

Esfender Korkmaz

İstanbul

MUHALEFET ŞERHİ

I - KANUN TASARISININ GÖRÜŞMELERİNE İLİŞKİN GELİŞMELER

Maliye Bakanlığınca hazırlanarak 7.3.2008 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 18.3.2008 tarihinde tali komisyon olarak Tarım, Orman ve Köy İşleri, Dış İşleri Komisyonu ile Milli Savunma Komisyonuna, esas komisyon olarak da Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilen 1/543 esas numaralı "Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Devleti Arasındaki Kara Sınırı Boyunca Yapılacak Mayın Temizleme Faaliyetleri ile İhale İşlemleri Hakkında Kanun Tasarısı" Plan ve Bütçe Komisyonunun 1.5.2008 tarihinde yaptığı birleşimde ele alınmıştır.

Tasarının geneli üzerindeki görüşmelere başlamadan önce, verilen bir önerge doğrultusunda, Tasarının daha ayrıntılı bir şekilde incelenebilmesini teminen bir Alt Komisyon kurulmasına ve alt komisyon çalışmalarını müteakiben görüşmelere devam edilmesine karar verilmiştir.

Alt Komisyonun 6.5.2008 tarihinde yaptığı toplantıda Mili Savunma Bakanlığı Sözcüsünün ve Komisyonumuz üyesi olmayan ve dinleyici olarak katılan emekli general iki MHP milletvekilinin (İzmir Milletvekili Erdal Sipahi ve Adana Milletvekili Kürşat Atılğan'ın) verdiği bilgiler neticesinde bu işin Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından yapılıp yapılamayacağı; yapılamaması durumunda hem mayın temizleme işinin maliyeti konusunda hem de tarımsal amaçlı olarak kullanıma tahsis edilme işlemiyle birlikte ihale edilmesi konusunda tereddütler olduğu için Milli Savunma Komisyonu'ndan görüş istenmesi ve Genel Kurmay Başkanlığı'ndan da teknik bilgi alınması talep edilerek komisyon toplantısına ara verilmiştir.

Aradan birkaç gün geçmeden ve Milli Savunma Komisyonu toplantıya çağrılmadan içtüzük gereği ilgili komisyonun süresi içinde görüş bildirmedeği gerekçesiyle Alt Komisyon Başkanı alt komisyonumuzu 14.5.2008 tarihinde yeniden toplantıya çağırmıştır.

Bu toplantıda herhangi bir ek bilgi verilmediği gibi maddelere geçilmesinde ısrar edilmiş ve Komisyon üyesi MHP Milletvekili Mehmet Günel ve CHP Milletvekili Sayın Gürol Ergin'in toplantıyı terk etmesi üzerine sadece "Türkiye Devleti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Devleti arasındaki kara sınırında bulunan mayın (anti personel-anti tank mayınları) ile patlamamış mühimmatın temizlenmesi, imha edilmesi ihalesinin elde edilecek arazilerin tarımsal amaçlı kullanılması karşılığı yapılması yerine bu ihalenin öncelikle bedeli karşılığında yapılması hususunun Plan ve Bütçe Komisyonunda değerlendirilmesine" ilişkin bir tavsiye ile yetinilmiştir.

Daha sonra Plan ve Bütçe Komisyonu tasarının görüşülmesini gündeme almış, ancak görüşme sonradan bir süre ertelenmiştir. Son olarak 12.6.2008 tarihinde komisyon tekrar tasarımı gündeme almış ve tasarının geneli üzerine görüşmeler yapıldıktan sonra eleştirilerimiz üzerine yaşanan tartışmalar neticesinde, görüşmelere ara verilmiştir. Ara sonrasında komisyon başkanının odasında yapılan gayri resmi toplantıda, komisyon başkanı ve bazı AKP milletvekilleri, mayın temizleme işinin Genelkurmay Başkanlığı tarafından yapılması kanaatinin kendilerinde oluştuğunu, dolayısıyla görüşmelere devam edilmeyeceğini söylemişlerdir.

Bu şartlarda yapılması gereken, Bakanlar Kurulu kararı ile bu görevin yeniden Genelkurmay Başkanlığına verilmesi iken, Komisyon Başkanı 17.6.2008 tarihinde komisyon üyelerini tekrar toplantıya çağırmıştır. Toplantıya başlamadan önce görüşmelere çağrılan Milli Savunma Bakanı'nın talebi üzerine kapalı oturum yapılmıştır. Burada Sayın Gönül işi neden Genel Kurmay Başkanlığı'nın ve Milli Savunma Bakanlığı'nın yapmadığının gerekçelerini bizlere anlatmaya çalışmış ve tasarımı imzaladığını ve arkasında olduğunu ifade etmiştir.

Kapalı oturumun ardından Maliye Bakanı Sayın Kemal Unakıtan'ın katıldığı görüşmelere geçilmiş, getirilen yeni bir önergeyle bizim eleştirilerimiz dikkate alınmadan aynı hükümler takdim tehir yapılarak sunulmuştur. MHP'li komisyon üyeleri, tasarının bu haliyle ülke yararına olmadığı gerekçesiyle, bu şartlarda katkı sunamayacaklarını ifade ederek ve sorumluluğun tamamıyla iktidara ait olacağını belirterek toplantıyı terk etmiştir.

II - MAYIN TEMİZLEME İŞİNİN GELİŞİMİ

Suriye sınırındaki mayınlı arazilerin temizlenmesi çalışmaları, bölgeyi tarıma kazandırmak ve Ottawa Sözleşmesi'nin şartlarını yerine getirmek amacıyla Milli Güvenlik Kurulu'nun 29.5.2001 tarihli görüşü ve Bakanlar Kurulu'nun 11.6.2001 tarihli kararı ile başlanmıştır.

Mayın temizleme teçhizatının tespit ve tedarik edilmesi, Suriye sınırındaki mayınların tedarik edilecek teçhizat ile temizlenmesi amacıyla Ağustos 2001 tarihinde Kara Kuvvetleri Komutanlığı Karargahı'nda bir proje ofisi teşkil edilmiş, faaliyet programı belirlenmiş ve faaliyet programı çerçevesinde aşağıdaki faaliyetler icra edilmiştir.

- Teşkil edilen proje ofisi tarafından 2002 yılında MSB'nda, yerli ve yabancı mayın temizleme firmalarının tanıtıcı brifingleri alınmış ve bu brifinglerin değerlendirilmesi neticesinde, denemeye değer görülen mayın temizleme teçhizatının mahallinde denemeleri kararlaştırılmıştır.
- Ayrıca, söz konusu brifinglerde mayın temizliği faaliyetinin firmalarca gerçekleştirilmesi durumunda, temizleme maliyetlerinin ne olacağı konusunda bilgi sahibi olunmuştur.
- Proje ofisince, firmalarca önerilen ve denemeye değer görülen mayın temizleme teçhizatı denemeleri Eylül 2003 tarihinde, mahallinde (Mardin Nusaybin bölgesinde) yapılmıştır.
- Bu denemeleri müteakip, proje ofisince, uygun olabileceği değerlendirilen mayın temizleme teçhizatının tedariki incelemesine başlanmıştır.
- 2004 yılında, ağırlıklı olarak proje ofisi personelinden oluşturulan bir heyet tarafından mayın temizleme teçhizatı tedariki ile ilgili olarak yurt dışında bu teçhizatı üreten firmalarda ve fiilen kullanıldığı yerde incelemelerde bulunulmuştur.
- Yapılan incelemeler neticesinde, teçhizatın tedariki durumunda mayın temizleme faaliyetinin özelliği nedeniyle, bakım, onarım, işletme ve idame konularında problemlerle karşılaşılacağı, temizleme faaliyetinin uzun zaman alacağı ve bu maksatla tahsis edilen kaynağın çok üzerinde yüksek bir maliyetle gerçekleştirilebileceği belirlenmiştir.

Bu tespitler ve değerlendirmeler üzerine, mayın temizleme teçhizatı tedarik edilerek Kara Kuvvetleri Komutanlığı'nca yapılacak mayın temizleme faaliyeti yerine, Milli Savunma Bakanlığı tarafından mayın temizleme faaliyetinin ihale yöntemiyle bütçeye büyük bir yük getirmeden süratle nasıl gerçekleştirilebileceğine ilişkin incelemelere Milli Savunma Bakanlığı'nca başlanmıştır.

Yapılan incelemeler neticesinde, ihale bedellerinin astronomik rakamlara ulaşması ve MSB Bütçesi'nde bu miktarda ödeneğin bulunmaması sebebiyle mayın temizleme faaliyetinin Maliye Bakanlığı'nca daha maliyet etkin olarak ihale edilebileceği değerlendirilmiş ve bu amaçla yapılacak ihalenin planlama ve icra aşamalarında Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından uzman personel desteği sağlanarak Maliye Bakanlığı'nca gerçekleştirilmesinin daha uygun olacağı kararlaştırılmıştır.

Bu kapsamda, Bakanlar Kurulu mayın temizleme faaliyeti ve ihale işlemlerinin Maliye Bakanlığınca yürütüleceğine dair 13.6.2005 tarih ve 2005/8982 sayılı kararı almıştır. Bakanlar Kurulunun, bu kararı ile 04.03.1992 tarihli ve 92/2795 sayılı Kararname Eki'nin 6. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "Mayın temizleme işlemi ile Genel Kurmay Başkanlığı görevlidir." hükmü, "Mayın temizleme faaliyeti ve ihale işlemleri Maliye Bakanlığınca yürütülür." şeklinde değiştirilmiştir.

Maliye Bakanlığı, yaptığı incelemeler neticesinde, bütçe imkanları ile karşılanmasının mümkün olamayacağını değerlendirerek, bu hizmet alımı ihalesinin "Yap - İşlet - Devret" usulü ile yapılmasına karar vermiştir.

III - İHALE SÜRECİ VE DANIŞTAYIN İPTALİ

Maliye Bakanlığı bu çerçevede ihale sürecini başlatmıştır. Mardin (49 bin), Hatay (36 bin), Kilis (34 bin), Gaziantep (15 bin), Şanlıurfa (55 bin) ve Şırnak (16 bin) illerinde bulunan toplam 205 bin dönüm mayınlı alanı temizleme karşılığı kullanıma (kiralama) vermek üzere çalışmalara başlanmış, pilot il olarak da Mardin ili seçilmiştir.

İhaleye ilişkin ilanda 5 yılı temizleme 44 yılı işletme olmak üzere 49 yıllık bir kiralama süresi öngörülmüştür. Bu uzun sürenin belirlenmesi hiçbir bilimsel veriye veya değerlendirmeye dayanmamakta olup, sadece Maliye Bakanlığının şifahi yazısıyla Defterdarlıklara talimat verilmiştir.

Sürenin belirlenmesi için kendisinden görüş istenen Milli Savunma Bakanlığının; ülkemizde böyle bir hizmet alımının ilk kez gerçekleştirilecek olması ve başka bazı nedenlerle yaklaşık maliyetin ihale öncesinde belirlenmesi gerçekçi olamayacağı gibi aşırı sapmalara neden olabileceği; asgari ve azami bedeller arasında çok geniş bir yelpazenin bulunduğu (bir firma 1 m²'lik mayınlı alanı 0,5 USD'ye temizleyebileceken diğer bir firma 1 m²'lik alanı 15 USD'ye temizleyebileceğini beyan etmiş); dolayısıyla gerçek maliyetin tespitinin zor olacağı; temizleme maliyetinin tespit edilememesi durumunda da toplam kullanma süresinin belirlenmesinin de zor olacağı, aslında hizmet satın alınarak bu sürelerin tespit edilmesinin daha iyi olacağı konusunda, görüş bildirmiştir.

Yani temizleme karşılığı kullanıma vermek yerine devletin imkanları ile mayınların temizlenerek tarıma açılmasının ülkenin güvenliği açısından daha yararlı olacağı gerçeği ortadayken, Maliye Bakanlığının konunun uzmanı olmadığı halde hiçbir bilimsel veriye dayanmadan 49 yıllık kullanım süresi karşılığı yap-işlet-devret modeliyle mayınlı arazileri yabancıların kullanımına açmayı öngörmektedir.

Uluslararası bir niteliğe sahip, büyük bir uzmanlık gerektiren ve ülkenin güvenliğini direkt olarak ilgilendiren bu şekildeki büyük çaplı bir ihalenin önce Maliye Bakanlığınca verilmesi, Maliye Bakanlığının da bunu illerdeki Defterdarlıklarda bulunan (Milli Emlak Müdürlüklerine) konunun uzmanı olmayan birimlere vermesi kafalara birçok soru işareti koymaktadır.

Maliye Bakanlığının hem mayın temizleme işini, hem de tarımsal amaçlı işletme işini aynı ihale ile yaptırmak istemesi hususu Danıştay'da açılan davada dikkate alınmış ve Danıştay 13. Dairesi, 16.4.2007 tarih ve 2007/3295 esas nolu kararıyla "Maliye Bakanlığı tarafından düzenlenen ihale şartnamelerinin yürütülmesinin durdurulmasına" karar vermiştir. Danıştay özetle 2886 sayılı Yasanın 2. maddesine atıfta bulunarak "mayınlı sahanın temizlenmesi ile temizlenen arazinin tarımsal faaliyetlerde kullanılması işlerinin aynı istekli tarafından karşılanması mutad olmadığı için, söz konusu işlerin bir ihalede toplanması anılan 2. maddeye uygun olmadığı gibi mayınlı arazinin temizlenmesi ve temizlenen arazinin tarımsal amaçlı kullanılması ihtiyaçlarının, en iyi şekilde ve uygun şartlarla karşılandığından da söz edilemeyeceğinden, anılan iki ihtiyacın bir ihale ile karşılanması hukuken ve işin niteliği icabı mümkün bulunmamaktadır." sonucuna varmıştır.

IV - İHALEYE İLİŞKİN BELİRSİZLİKLER

Hal böyleyken, Sayın Unakıtan'ın sadece Suriye sınırındaki mayınların temizlenmesine odaklanması ve Danıştay'ın kararındaki açık değerlendirmeye rağmen iki işi aynı üstleniciye yaptırma konusunda, yapılan eleştirileri hiç dikkate almadan ısrarlı olması akla bazı soruları getirmektedir.

Temizleme işi geçmiş yıllarda Türk Silahlı Kuvvetlerine verilirken ve ödeneği de ayrılmışken ne olduysa bir oldu-bittiye getirilerek, bu yetki Türk Silahlı Kuvvetleri'nden alınarak neden Maliye Bakanlığına verilmiştir?

Milli Savunma Bakanlığı'nın açıklamasından öğreniyoruz ki; Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından, özel mayın temizleme birlikleri ile dar kapsamlı olarak çeşitli bölgelerde 1998 yılından beri mayınların temizleme faaliyetleri sürdürülmektedir ve bugüne kadar 17.000 adet mayın temizlenmiştir.

Örneğin; Şanlıurfa Akçakale gümrük kapısının açılması için Suriye sınırında bulunan mayınlı arazinin temizleme işini Genel Kurmaya bağlı olan Elazığ askeri birlikleri temizlemiş ve hiçbir sorun yaşanmamıştır ve kapı mayın temizliğinden sonra açılmıştır. Yani Türk Silahlı Kuvvetleri'nin bu konuda tecrübesi vardır.

Hükümetin bu temizliği kimin yapacağını ayırt etmeden, yabancı firmaların da temizlik yapmasına imkan vermesi, 2565 sayılı Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri hakkındaki yasa ile çalışmakta ve bu yasanın gereklerini etkisizleştirebilecek sonuçlara zemin hazırlamaktadır. Oysa Genel Kurmay Başkanlığı 01 Mayıs 2006 tarihinde Basına yaptığı resmi basın toplantısında II'nci derece askeri yasak bölgelere giriş, kiralama, çalışma konusunda yabancılara izin verilmeyeceğini ve bölgede yapılacak her faaliyetin 2565 sayılı Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanununun dikkate alınarak yapılacağını ifade ederek üstü kapalı olarak II'nci derece askeri yasak bölgeler mayınlı da olsa, mayınsızda olsa yabancılara girişine yasak olacağını beyan etmiştir.

Bu ihtimallerin tamamı, belli sakıncaları da beraberinde getirmektedir. Bölgede yapılması planlanan verimli tarımın ötesinde bölgede üretilmeye başlanan en önemli şey petroldür. Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının açtığı kuyuların 10'undan günde 2000 varil petrol üretilmeye başlanmıştır. Aynı bölgenin karşısında, yani Suriye tarafında ise 560 civarındaki kuyudan günde 450.000 -500.000 varil petrol çıkarılmaktadır. TPAO yetkilileri yeni açılacak 12 kuyudan yaklaşık 2500 varil petrol çıkarılabileceğini tahmin etmektedir.

İş işten geçmeden mayınlı alanların bu yöntemle yani mayınları temizleyecek olan firmaya 49 yıllığına kullanıma verme şeklinde ihaleye çıkarılmaması gerektiği, devletin imkanlarıyla mayınların temizlenerek bu toprakların tarıma ve ekonomiye kazandırılmalarının daha güvenli ve ülkemizin yararına olduğunu düşünüyoruz. Çünkü bu yöntemle ihale edilmesi halinde 49 yıl gibi uzun bir süreyle yaklaşık 205 milyon m²'lik toprağımızın kullanımı büyük bir ihtimalle yabancı kişilerin kullanımına geçecektir. Kaldı ki 5 yıl temizleme, 44 yıl ise kullanım olmak üzere 49 yıllık sürenin belirlenmesinin hangi kriterlere göre yapıldığı da bilinmemektedir. Böyle bir muhammen bedel belirlenmesi doğru olmadığı gibi, belirlenen süre de gerçekçi değildir.

Diğer bir belirsizlik noktası da temizleme işinin maliyetidir. 50 milyon dolar ile 1.6 milyar dolar arasında değişen rakamlardan söz edilmektedir. Milli Savunma Bakanlığı yetkilileri NAMSA'nın (NATO İkmal ve Bakım Ajansı) bu işi 50 milyon dolara "anahtar teslimi" yapabileceğini belirtirken, Maliye Bakanı Sayın Unakıtan maliyetin 400 milyon dolar ile 1.6 milyar dolar arasında değiştiğini belirtmektedir. Kısacası, maliyet konusundaki belirsizlikler giderilememiştir.

SONUÇ

Sonuç olarak; tasaru bu haliyle milli güvenlik ve uluslararası ilişkiler açısından sakıncalı hususlar içermektedir. Ayrıca Danıştayın iptal kararında da belirttiği gibi, "mayının temizlenmesi faaliyetinin satın alınması ile temizlenen arazilerin tarımsal amaçlı kullanılması işinin aynı ihalede birleştirilmesi durumunda, söz konusu ihtiyaçların en iyi şekilde ve uygun şartlarla karşılanması" mümkün değildir. Nitekim bir ihale tek katılımcıya düştüğü için iptal edilmiş, diğer ihaleye ise hiç teklif gelmemiştir.

Ayrıca, Türkiye'nin tasarının gerekçesinde sözü edilen Ottawa Sözleşmesi gereğince temizlemek zorunda olduğu mayınlar sadece Suriye sınırındaki 615. 419 adetten ibaret değildir. Söz konusu sözleşme gereği diğer birçok ili de kapsayan 2004 yılı itibarıyla 921.080 adet mayın bulunmaktadır ki, uzmanlar bunun 1 milyonun üzerinde olduğunu söylemektedir. Bu mayınların da 2014 yılı mart ayı itibarıyla temizlenmesi gerekmektedir.

Mayın temizleme işinin maliyetindeki belirsizlikler ve Suriye sınırı dışındaki bölgelerde de temizlenmesi gereken mayınlı alanların bulunduğu dikkate alındığında, mayın temizleme işinin Genel Kurmay Başkanlığınca yapılması ve bunun için gerekli teçhizatın alınması için gerekli ödeneğin tahsis edilmesi, bunun mümkün olmaması halinde ise temizleme işinin ayrı ihale edilmesi ve temizlenen alanlarda devletin daha sonra özel projeler hazırlayarak kullanıma açmasının daha uygun olduğu düşünülmektedir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, tasarıya muhalif olduğumuzu bilgilerinize arz ederiz.

Prof. Dr. Münir KUTLUATA
Sakarya

Emin Haluk AYHAN
Denizli

Doç. Dr. Mehmet GÜNAL
Antalya

Mustafa KALAYCI
Konya

Erkan AKÇAY
Manisa

AYRIŞIK OY

Suriye sınırındaki anti person ve anti tank mayınların temizlenmesi, ihaleye verilmesi, ekolojik tarıma açılması konusunda; halkın görüşünün sorulmaması katılımlarının sağlanmaması, mülk, miras, hak sahiplerinin haklarının dikkate alınmaması, ihale şartları dikkate alındığında mevcut tasarı ihtiyaca cevap vermemektedir.

TSK'nın araç ve uzman eksikliği nedeniyle, mayın temizleme işine katılmaması, çok az sayıdaki firmanın fahiş fiyat yaklaşımları ülke yararına değildir.

Ottawa Sözleşmesi uyarınca, Suriye sınırı dışında kalan başta Irak sınırı olmak üzere çatışma alanlarındaki mayınların temizlenmesi tasarısı dışında bırakılmıştır. Mayınların temizlenmesi bir bütün olarak ele alınmamıştır.

Açıkladığımız nedenlerle tasarıya ayrışık oy veriyoruz.

Hasip Kaplan

Şırnak

KARŞI OY YAZISI

Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Devleti Arasındaki Kara Sınırı Bununca Yapılacak Mayın Temizleme Faaliyetleri ile ihale işlemleri Hakkında Kanun Tasarısı yap-işlet-devret klasığının yeni bir versiyonudur. Temizle-işlet-devret versiyonu ...

Evveliyatı 1990' lı yıllar öncesine uzanan, 1992 yılında bir Bakanlar Kurulu Kararı ile çerçevesi çizilen sınırdaki mayınların temizlenmesi işi, devlet tarafından kararı verilmiş olmasına rağmen bugüne kadar yapılamamıştır.

Türkiye'nin söz konusu mayınları temizlemek için çaba gösterdiği bir dönemde, Ottawa Sözleşmesi olarak isimlendirilen "Anti-Personel Mayınların Kullanımı, Depolanmasının, Üretimini ve Devredilmesinin Yasaklanması ve Bunların İmhası ile İlgili Sözleşme" 1/3/1999 tarihinde yürürlüğe girmiş ve Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından 12/3/2003 tarihli ve 4824 sayılı Kanun ile uygun bulunmuştur. Türkiye onayladığı sözleşme gereği söz konusu mayın temizleme işini 2014 yılına kadar bitirmek durumundadır.

Görüşülmekte olan tasarının niye bu haliyle önümüze getirildiğinin anlaşılabilmesi için, 1992 yılından bu yana mayın temizleme işinin geçirdiği evrelere kısaca değinmek yararlı olacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Devleti Arasındaki Kara Sınır Bununca Yapılacak Mayın Temizleme Faaliyetleri ile ilgili olarak Bakanlar Kurulu 4.3.1992 tarihli ve 92/2795 sayılı Kararnameyi kabul etmiştir.

Söz konusu kararnameye göre;

Kara sınır işaretlerinin belirleme işlemi, Genelkurmay Başkanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, İçişleri ve Dışişleri Bakanlığı tarafından teşkil edilecek komisyonlarca, yenileme işlemi ise, İçişleri Bakanlığı ile koordine edilerek Milli Savunma Bakanlığınca yapılacaktır.

Akarsulardaki sınır işaretlerinin belirlenmesi ve yenilenmesinde DSİ Genel Müdürlüğü görev alacaktır.

Sınır hattından başlamak üzere birinci derece kara askeri yasak bölge içinde 2565 sayılı Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanununun 31 inci maddesine göre fiziki güvenlik sistemi tesis edilecektir.

Sınır hattındaki karakolların geri ile irtibatlarının sağlanmasında, irtibat yollarının açılması için mayın temizleme işlemi yapılacaktır.

Kritik ve hassas bölgeler hariç olmak üzere, sınır fiziki güvenlik sistemi inşaatı tamamlanan bölgelerden başlamak üzere mayın temizleme işlemi Genelkurmay Başkanlığı tarafından yapılacaktır.

Çalışmalar sırasında Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Orman Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Kültür Bakanlığı ve TCDD Genel Müdürlüğü ile koordinasyon Milli Savunma Bakanlığı tarafından sağlanacaktır.

İhale 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 44 (belli istekliler arasında) ve 89 uncu maddelerine (özellığı olan işler: Bakanlar Kurulu kararı ile 2886 sayılı Kanun dışında usulleri ilgili bakanlıkça belirlenecek ihale yöntemleri kullanılarak ihale yapılması) göre yapılacaktır.

Gerekli ödenekler Milli Savunma Bakanlığı bütçesine konulacaktır.

Gerekli kamulaştırmalar Milli Savunma Bakanlığı tarafından yapılacaktır.

Görüldüğü gibi iş sadece bir mayın temizleme işi değildir. Yapılması gereken iş; sınır işaretlemelerinin yapılmasını, fiziki güvenlik tedbirlerinin alınmasını, gerekli kamulaştırmaların yapılmasını ve çeşitli bakanlıklar arasında koordinasyonun sağlanmasını gerektirmektedir. Mayın temizleme işinin askeri bir iş olduğu konusunda duraksama bulunmamaktadır.

İzleyen yıllarda alınan Bakanlar Kurulu kararları ve mayın temizleme ihale işi konusundaki gelişmeler aşağıda belirtildiği gibi olmuştur:

13.10.2003 tarihli ve 2003/6277 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile hudut hattından 100 metre derinlikte birinci derece askeri yasak bölge belirlenmiştir.

Genelkurmay Başkanlığı tarafından Başbakanlığa yazılan 8.9.2004 tarih ve 431942 sayılı yazıda söz konusu temizleme ve fiziki sınır güvenlik işlemlerine ilişkin önerilere yer verilmiştir.

Devlet Bakanlığının Başbakanlığa hitaben yazdığı 29.11.2004 tarih ve 8059 sayılı yazıda, mayın temizleme ihalesinin Maliye Bakanlığı'nca yapılması konusunda Bakanlar Kurulu kararı alınması önerilmiştir.

31.5.2005 tarihli ve 2005/8450 sayılı Kararname ile 1992 tarihli kararnamede Genelkurmay Başkanlığına verilen mayın temizleme faaliyetinin koordinatörlüğü GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı'na, mayın temizleme faaliyetinin ihale işlemleri ise Maliye Bakanlığına bırakılmıştır.

Milli Savunma Bakanlığı'nın 31.5.2005 tarihli ve 50037 sayılı yazısı ile yaptığı öneri doğrultusunda alınan 13.6.2005 tarihli ve 2005/8982 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile mayın temizleme faaliyeti ve ihale işlemleri tümüyle Maliye Bakanlığı'na bırakılmıştır.

27.6.2005 tarihli ve 2005/9076 sayılı kararnameyle 13.10.2003 tarihli ve 2003/6277 sayılı kararname ile belirlenen 100 metrelik birinci derece yasak bölge daraltılmıştır.

Maliye Bakanlığı'nca hazırlanan ihale şartnamelerine dayanılarak mayın temizleme ve temizlenen alanın tarımsal amaçla kullanılması için; Mardin Defterdarlığı Maliye Bakanlığı'nın 17.10.2005

tarih ve 1119 sayılı Oluru üzerine 15.2.2006 tarihinde, Şırnak Defterdarlığı da Maliye Bakanlığının 9.11.2005 tarih ve 1185 sayılı Oluru üzerine 9.3.2006 tarihinde 2886 sayılı Kanunun 36 ncı maddesine dayanarak kapalı zarf usulü ile ihaleye çıkmıştır. Mardin Defterdarlığı'nca yapılan ihale tek katılımcı katıldığı için, Şırnak Defterdarlığı'nca yapılan ihale ise katılım hiç olmadığı için gerçekleştirilememiştir.

Danıştay, söz konusu işlemler hakkında açılan dava ile ilgili olarak vermiş olduğu kararında, yukarıda sözü edilen Bakanlar Kurulu kararlarında hukuka aykırılık görmemiştir.

Maliye Bakanlığınca yapılan mayın temizleme ve tarımsal amaçla kullanma hakkının birlikte ihale edilmesi işlemi konusunda ise; her iki ihalenin birleştirilmesi durumunda, söz konusu ihtiyaçların en iyi şekilde ve uygun şartlarla karşılandığından söz edilemeyeceğinden bahisle, dava konusu ihale şartnamelerinde hukuka uyarlık bulunmamaktadır, denilmiştir.

Gerçekten de, 2886 sayılı Kanunun 2 nci maddesinde; ihtiyaçların en iyi şekilde, uygun şartlarla ve zamanında karşılanması ve ihalede açıklık ve rekabetin sağlanmasının esas olduğu ve başka başka istekliler tarafından karşılanması mutad olan muhtelif işlerin bir eksiltmede toplanamayacağı öngörülmüştür. Nitekim birlikte yapılan ihalelerden bu nedenle bir sonuç alınamamıştır.

Danıştay, 2886 sayılı Kanunun 2 nci maddesinde belirtildiği gibi, mayınlı sahanın temizlenmesi ile temizlenen arazinin tarımsal faaliyetlerde kullanılması işlerinin aynı istekli tarafından karşılanması mutad olmadığı için, söz konusu işlerin bir ihalede toplanmasının anılan kanunun 2 nci maddesine uygun olmadığı gibi mayınlı arazinin temizlenmesi ve temizlenen arazinin tarımsal amaçlı kullanılması ihtiyaçlarının, en iyi şekilde ve uygun şartlarla karşılandığından da söz edilemeyeceğinden, anılan iki ihtiyacın bir ihale ile karşılanması hukuken ve işin niteliği icabı mümkün bulunmamaktadır, demiştir.

Komisyonunda benimsenen değişiklik önergesi ile kabul edilen seçenekli ihale yöntemi özünde Hükümet tasarısını değiştirmemektedir.

Hükümet tasarısında, mayın temizleme işinin, 2886 sayılı Kanun ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerine tabi olmadan temizlenen alanların tarımsal amaçla 44 yıla kadar işletilmesi karşılığında ihale edilmesi, bu suretle ihalenin gerçekleştirilememesi durumunda 4734 sayılı Kanun hükümlerine göre ihalenin sonuçlandırılması öngörülmüşken, komisyon tarafından benimsenen tasarı metninde sıralama değiştirilmekte, önce söz konusu ihale yasalarına göre ihaleye çıkılması, bu usulle ihalenin gerçekleştirilememesi halinde, temizlenen tarımsal alanların 44 yıla varan bir süre ile işletilmesi karşılığında ihale edilmesi kabul edilmektedir.

Danıştay'ın yukarıda söz edilen kararı, hukuki yönden söz konusu işin 2886 ve 4734 sayılı kanunlara tabi olmadıkları belirtilmek suretiyle aşılıma çalışılmıştır. Ancak bu yapılırken, mayın temizleme işi ile temizlenen alanların tarımsal amaçla işletilmesi işinin birlikte yapılmasında kamu menfaatinin olmadığı yönündeki Danıştay'ın eleştirisi göz ardı edilmiştir.

Ayrıca, sanki Ottawa Sözleşmesinde temizlenen alanların tarımsal amaçla kullanılması karşılığında ihale edilmesi önerilmiş gibi, Plan ve Bütçe Komisyonu raporunda, "Ottawa Sözleşmesine paralel olarak, 27/6/2005 tarihli ve 2005/9076 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı gereğince belirlenen askeri yasak bölge ile sınır hattı boyunca tesis edilecek sınır fiziki güvenlik sistemi için ihtiyaç duyulacak alanlar hariç, tarımsal faaliyetlerde kullanılmak üzere yüklenicinin kullanımına bırakılmasına yönelik gerekli düzenlemeler yapılmıştır." denilmesini, son derece yadırgadığımızı ifade etmeliyim.

Yine komisyon raporunda yer alan, "Bütçe disiplininin taviz vermemek ve yıllardır atıl olan mayınlı taşınmazların bir an önce ekonomiye kazandırılarak bölgede yaşanan işsizlik sorununa çözüm üretilmesi için hazırlanan ihale şartnamesinde, uygulanmakta olan maliye politikası gerekleri açısından bütçeden herhangi bir ödeme yapılmaksızın, mayınlı arazilerin temizleme hizmeti karşılığı tarımsal faaliyetlerde kullanılmak üzere yüklenicinin kullanımına bırakılması esasının benimsendiği," şeklindeki ifade de; herhangi bir ek gelir yaratmadan % 5 oranında işveren sigortası prim indirimini Hazineye yükleyen; borç ödemelerinde kullanılan özelleştirme gelirlerini borç yükünde bir hafifleme sağlanmadan bütçe disiplini dışında başka yatırım alanlarına kaydıran; belediyelere genel bütçe gelirlerinden ayrılan payları karşılığında yeni bir gelir yaratmadan artıran hükümetin bir çelişkisidir. Bu çelişki, olsa olsa temizlenen alanların birilerine 44 yıllığına kullanılmak üzere birileri tarafından söz verildiğini ve yapay gerekçeler oluşturulmaya çalışıldığını ortaya koyar.

Sonuç olarak, petrol ve doğal gaz araması başta olmak üzere ulusal güvenliğimiz için taşıdığı önem dikkate alınarak, askeri bir iş olan mayın temizleme işinin, bütçeden ödeneği ayrılmak suretiyle Milli Savunma Bakanlığı koordinatörlüğünde yapılmak üzere bu bakanlığa görev olarak verilmesinin; temizlenen alanların optimal ölçekler göz önünde bulundurularak yöredeki vatandaşlarımızın tarımsal kullanımına bırakılmasının ve bunun koşullarının hazırlanmasının yerinde olacağı düşünülmektedir. Bu çözüm, yöredeki vatandaşlarımızı yerli ya da yabancı başka işletmecilerin işçisi olmak yerine kendi arazilerini işleten çiftlik sahibi konumuna getirecektir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle tasarıyla ilgili çoğunluk görüşüne iştirak edilmemiştir.

Saygıyla arz olunur.

Harun Öztürk

İzmir

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

TÜRKİYE CUMHURİYETİ DEVLETİ İLE SURİYE ARAP CUMHURİYETİ DEVLETİ ARASINDAKİ KARA SINIRI BOYUNCA YAPILACAK MAYIN TEMİZLEME FAALİYETLERİ İLE İHALE İŞLEMLERİ HAKKINDA KANUN TASARISI

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Devleti arasındaki kara sınırında bulunan mayın (anti personel-anti tank mayınları) ile patlamamış mühimmatın temizlenmesi, imha edilmesi ve bu suretle elde edilecek arazilerin tarımsal amaçlı kullanılması işlemlerine ilişkin esas ve usulleri düzenlemektir.

İhale işlemleri

MADDE 2- (1) Mayın temizleme ihalesi ile bu işlemlere ilişkin olarak danışmanlık hizmeti alınması, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa tabi olmaksızın, bu Kanunda belirtilen esaslar çerçevesinde Maliye Bakanlığı tarafından yürütülür.

(2) Mayın temizleme ihalesi, Hazineye ait veya Maliye Bakanlığınca idare edilen mayından temizlenecek alanlar ile müstakil kullanımı mümkün olmayan ve bu taşınmazlarla bütünlük teşkil eden Hazineye ait diğer taşınmazların tarımsal faaliyetlerde kullanılmak üzere yükleniciye bırakılması karşılığı yapılır. Ayrıca söz konusu alanda bulunan ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ait olan taşınmazlar da aynı yöntemle Maliye Bakanlığı tarafından ihale edilir. Mayınlı alanda bulunmakla birlikte, 27/6/2005 tarihli ve 2005/9076 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı gereğince belirlenen askeri yasak bölge ile sınır hattı boyunca tesis edilecek sınır fiziki güvenlik sistemi için ihtiyaç duyulacak alanlar ayrılarak, tarımsal faaliyetlerde kullanılmak üzere yüklenicinin kullanımına bırakılmaz.

(3) Maliye Bakanlığı gerekli gördüğü halde, taşınmazları bir bütün olarak ya da kısım-

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

TÜRKİYE CUMHURİYETİ DEVLETİ İLE SURİYE ARAP CUMHURİYETİ DEVLETİ ARASINDAKİ KARA SINIRI BOYUNCA YAPILACAK MAYIN TEMİZLEME FAALİYETLERİ İLE İHALE İŞLEMLERİ HAKKINDA KANUN TASARISI

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Devleti arasındaki kara sınırında bulunan mayın (anti personel-anti tank mayınları) ile patlamamış mühimmatın temizlenmesi, imha edilmesi ve bu suretle elde edilecek arazilerin tarımsal amaçlı kullanılması işlemlerine ilişkin esas ve usulleri düzenlemektir.

İhale işlemleri

MADDE 2- (1) Mayın temizleme işi, öncelikle 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerine göre Maliye Bakanlığınca hizmet satın alınmak suretiyle yaptırılır, bu usulle yaptırılmaması halinde 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile 4734 sayılı Kanuna tabi olmaksızın Hazineye ait ya da Maliye Bakanlığınca idare edilen mayından temizlenecek alanlar ile müstakil kullanımı mümkün olmayan ve bu taşınmazlarla bütünlük teşkil eden Hazineye ait diğer taşınmazların, tarımsal faaliyetlerde kullanılması karşılığında, kullanım süresinden en fazla indirimli teklif edene ihale edilmek suretiyle yaptırılır. Ayrıca söz konusu alanda bulunan ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ait olan taşınmazlar da aynı yöntemle Maliye Bakanlığı tarafından ihale edilir. Mayınlı alanda bulunmakla birlikte, Bakanlar Kurulu Kararı gereğince belirlenen askeri yasak bölge ile sınır hattı boyunca tesis edilecek sınır fiziki güvenlik sistemi için ihtiyaç duyulacak alanlar temizletilmekle birlikte, yüklenicinin kullanımına bırakılmaz.

(2) Maliye Bakanlığı gerekli gördüğü halde, taşınmazları bir bütün olarak ya da kısım-

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

lara ayırmak suretiyle ihale edebilir. Maliye Bakanlığının bilgi, belge, teknik personel gibi talepleri diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından öncelikle ve ivedilikle karşılanır.

(4) Temizlenecek mayınlı alanların öncelik sırası, Genelkurmay Başkanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı ve Maliye Bakanlığının mutabakatı ile belirlenir.

(5) İhale komisyonlarının oluşumu ve çalışmasına ilişkin esas ve usuller Maliye Bakanlığı tarafından belirlenir. Genelkurmay Başkanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve Maliye Bakanlığı temsilcilerinin katılımı ile oluşturulacak muayene ve kabul komisyonlarının görevleri ile çalışmasına ilişkin esas ve usuller ise, Genelkurmay Başkanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve Maliye Bakanlığı tarafından tespit edilerek ihale şartnamesinde gösterilir.

(6) Mayınlı alanda bulunan maden ve petrol gibi her türlü yeraltı zenginlikleri hakkında, 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanunu ile 7/3/1954 tarihli ve 6326 sayılı Petrol Kanunu hükümleri saklıdır.

Mayın temizleme ve arazi kullanım süreleri

MADDE 3- (1) Mayın temizleme süresi taşınmazların yükleniciye tesliminden itibaren 5 yılı geçemez. Taşınmazların temizleme karşılığı tarımsal faaliyetlerde kullanılmasına ilişkin tahmini ihale süresi ise, kabul işlemlerinin yapılmasından itibaren 44 yılı geçmemek üzere, mayın temizleme işinin maliyeti ile kullanıma bırakılacak taşınmazların bir yıllık kira bedeli esas alınarak Maliye Bakanlığınca belirlenir.

İhalenin yapılamaması

MADDE 4- (1) Mayın temizleme ihalesinin bu Kanunda belirtilen esaslar çerçevesinde yapılamaması halinde, söz konusu ihale, Kamu İhale Kanunu hükümlerine göre hizmet satın alınmak

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

lara ayırmak suretiyle ihale edebilir. Maliye Bakanlığının bu Kanunun uygulanmasına ilişkin bilgi, belge, teknik personel gibi talepleri diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından öncelikle ve ivedilikle karşılanır.

(3) Temizlenecek mayınlı alanların öncelik sırası, Genelkurmay Başkanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı ve Maliye Bakanlığının mutabakatı ile belirlenir.

(4) İhale komisyonlarının oluşumu ve çalışmasına ilişkin esas ve usuller Maliye Bakanlığı tarafından belirlenir. Genelkurmay Başkanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve Maliye Bakanlığı temsilcilerinin katılımı ile oluşturulacak muayene ve kabul komisyonlarının görevleri ile çalışmasına ilişkin esas ve usuller ise, Genelkurmay Başkanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve Maliye Bakanlığı tarafından tespit edilerek ihale şartnamesinde gösterilir.

(5) Mayınlı alanda bulunan maden ve petrol gibi her türlü yeraltı zenginlikleri hakkında, 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanunu, 7/3/1954 tarihli ve 6326 sayılı Petrol Kanunu, 18/12/1953 tarihli ve 6200 sayılı Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü Teşkilat Ve Vazifeleri Hakkında Kanun ile diğer ilgili mevzuat hükümleri saklıdır.

Mayın temizleme ve arazi kullanım süreleri

MADDE 3- (1) Maliye Bakanlığınca yapılacak kullanım karşılığı temizleme ihalesinde, mayın temizleme süresi taşınmazların yükleniciye tesliminden itibaren 5 yılı, taşınmazların temizleme karşılığı tarımsal faaliyetlerde kullanılmaması süresi ise, kabul işlemlerinin yapılmasından itibaren 44 yılı geçemez.

İhalenin yapılamaması

MADDE 4- (1) Mayın temizleme işi ve ihalesi ile ilgili olarak Maliye Bakanlığınca 4734 sayılı Kanun hükümlerine tabi olunmaksızın danışmanlık hizmeti alınabilir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

suretiyle yapılabilir. Bakanlar Kurulu, gerektiğinde mayın temizleme işini veya ihale işlemlerini yürütecek kamu kuruluşunu belirlemeye yetkilidir.

Yürürlük

MADDE 5- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 6- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Yürürlük

MADDE 5- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 6- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

C. Çiçek

Devlet Bakanı

M. Aydın

Devlet Bakanı V.

M. V. Gönül

Adalet Bakanı

M. A. Şahin

Dışişleri Bakanı

A. Babacan

Bayındırlık ve İskân Bakanı

F. N. Özak

Tarım ve Köy İşleri Bakanı

M. M. Eker

En. ve Tab. Kay. Bakanı

M. H. Güler

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

H. Yazıcı

Devlet Bakanı V.

C. Çiçek

Devlet Bakanı

M. Şimşek

Millî Savunma Bakanı

M. V. Gönül

Maliye Bakanı

K. Unakıtan

Sağlık Bakanı

R. Akdağ

Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı

F. Çelik

Kültür ve Turizm Bakanı

E. Günay

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

N. Ekren

Devlet Bakanı

K. Tüzmen

Devlet Bakanı

M. S. Yazıcıoğlu

İçişleri Bakanı

B. Atalay

Millî Eğitim Bakanı

H. Çelik

Ulaştırma Bakanı

B. Yıldırım

Sanayi ve Ticaret Bakanı

M. Z. Çağlayan

Çevre ve Orman Bakanı

V. Eroğlu

